

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRÁVNÍ A PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY POUŽITÍ
STŘELNÉ ZBRANĚ U PŘÍSLUŠNÍKŮ VĚZEŇSKÉ
SLUŽBY**

Autor práce: Jiří Kubík

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Milanu Veselému za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěl poděkovat plk. Mgr. Martině Rouskové, ředitelce Vazební věznice v Českých Budějovicích, za poskytnutí služebního volna k sepsání bakalářské práce. Zároveň bych chtěl také poděkovat kolegům z Vazební věznice za vyplnění dotazníku důležitého pro výzkum provedený v mé bakalářské práci a v neposlední řadě patří poděkování mé rodině za podporu při zpracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

Kubík, J. *Právní a psychologické aspekty použití střelné zbraně u příslušníků Vězeňské služby : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 66 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Bc. Milan Veselý

Klíčová slova: střelná zbraň, příslušník Vězeňské služby ČR, stres, použití zbraně.

Bakalářská práce se zabývá problematikou možného použití střelné zbraně u příslušníků Vězeňské služby České republiky. Konkrétně v místě služebního zařazení autora bakalářské práce, které se nachází ve Vazební věznici České Budějovice. Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda příslušník Vězeňské služby ČR sloužící ve Vazební věznici v Českých Budějovicích je dostatečně připraven na možné použití střelné zbraně při plnění svých služebních povinností. Dílčím cílem je analyzovat, jaké je povědomí příslušníků o svěřených zbraních a zda jsou připraveni na zvládnutí zátěžových situací.

Teoretická část se věnuje seznámením s Vězeňskou službou ČR jako jedním z ozbrojených bezpečnostních sborů, podmínkám přijetí a následnému výkonu služby v rámci svého resortu. Jsou zde rozebrány právní aspekty, které se dané problematiky týkají. Jde především o okolnosti vylučující protiprávnost. Dále jsou v bakalářské práci řešeny psychologické aspekty, které mají v souvislosti s použitím zbraně rozhodující vliv.

Praktická část se zabývá analýzou a vyhodnocením informací získaných prostřednictvím dotazníkového šetření ve zmíněné věznici. Výsledky zmíněného šetření jsou pro lepší přehlednost znázorněny v tabulkách. Závěr práce se věnuje získaným poznatkům a následným porovnáním s předem stanovenými hypotézami.

ABSTRACT

Kubík, J. *Legal and Psychological Aspects of Using Firearms by the Correctional Officers of the Czech Republic : Bachelor thesis*. České Budějovice : The University of European and Regional Studies, 2018. 66 p. Head of Bachelor thesis : Mgr. Bc. Milan Veselý

Key words: firearm, correctional officer of the Czech Republic, stress, use of a firearm.

The Bachelor thesis deals with the issues of possible usage of a firearm with the correctional officers of the Czech Republic. Specifically in the location of author's service placement that is situated in the Remand prison České Budějovice. The main aim of the Bachelor thesis is to ascertain whether the correctional officer of the Czech Republic that serves in the Remand prison in České Budějovice is ready enough to the possible use of a firearm in case of carrying out their service duties. Another aim is to analyse, what knowledge about the trust firearm the officers have and whether they are ready to deal with load situations.

The theoretical part of the thesis deals with the familiarization with the Prison service of the Czech Republic as one of the armed security forces, with the conditions of acceptance and the following line of duty under a certain department. The legal aspects regarding the stated issue are analysed here. Mainly these are circumstances that exclude illegality. The psychological aspects relating to use of a firearm are also being solved in the Bachelor thesis.

The practical part of the thesis deals with the analysis and assessment of information gained by way of questionnaire survey in the above mentioned prison. The results of the mentioned survey are drawn in the charts for a better arrangement. The last part of the thesis deals with the gained knowledge and subsequent comparison with the hypotheses that were specified in advance.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika BP.....	9
2 Základní vymezení pojmů.....	11
2.1 Vězeňská služba ČR.....	11
2.1.1. Podmínky přijetí.....	12
2.1.2 Vzdělávání a výcvik.....	14
2.2 Střelná zbraň.....	19
3 Právní aspekty.....	22
3.1 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	22
3.2 Nutná obrana.....	23
3.3 Krajiní nouze.....	25
3.4 Oprávněné použití zbraně.....	26
4 Psychologické aspekty.....	27
4.1 Stres.....	27
4.2 Strach.....	31
4.3 Psychologická podpora ze strany VSČR.....	39
5 Použití střelné zbraně u VSČR.....	40
5.1 Předpisy.....	40
5.2 Vzdělávání a výcvik.....	41
6 Výzkum v oblasti výkonu služby.....	46
6.1 Specifikace provedeného výzkumu.....	46
6.2 Složení dotazníku.....	46
6.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	47
6.4 Zhodnocení stanovených hypotéz.....	57
Závěr.....	59

Seznam použitých zdrojů	61
Seznam tabulek.....	63
Přílohy.....	64

Úvod

Použití střelné zbraně v případě výkonu svého povolání v rámci nutné obrany je často diskutovaným tématem. Laická i odborná veřejnost vnímá problematiku nutné obrany vždy velmi pozorně, a to především proto, že situace nutné obrany se může týkat v podstatě kohokoli a nastat může kdykoli. Taktéž k tomuto může dojít při výkonu povolání příslušníka Vězeňské služby České republiky, který se může setkat s použitím zbraně v případech uvedených zákonem č. 555/1992. To jest k obraně své vlastní nebo k obraně někoho jiného či jako prostředek k zamezení útěku vězněné osoby ze střeženého objektu.

Tématem této práce jsou právní a psychologické aspekty použití zbraně u příslušníků Vězeňské služby. Téma této práce bylo vybráno s ohledem na povolání autora práce, který reprezentuje Vazební věznici České Budějovice na střeleckých soutěžích a zároveň se i ve svém volném čase věnuje sportovní střelbě.

Příslušníci Vězeňské služby České republiky ve Vazební věznici v Českých Budějovicích jsou možnému riziku použití střelné zbraně vystaveni prakticky denně. Toto riziko zvyšuje fakt, že se jedná o věznici vazební a tudíž jejím prostřednictvím probíhají časté eskorty k soudním jednáním nebo i například do zdravotnických zařízení mimovězeňských poskytovatelů zdravotnických služeb. S touto rizikovou činností je spojen i psychologický aspekt možného použití střelné zbraně, kterým se autor ve své práci zabývá. Jedná se totiž o často opomíjený fakt, který může mít na samotné použití střelné zbraně nemalý účinek. Psychika člověka je spousty století zkoumaný aspekt, na který dodnes nemá lidstvo jednoznačný výsledek a je možné, že ho ani nikdy mít nebude, jelikož psychika člověka se stále vyvíjí a u žádné osobnosti nelze předem předpovědět, jak se zachová a zda třeba v klíčovém okamžiku neselže. Na každého příslušníka Vězeňské služby je tedy vyvíjen neustálý tlak spočívající v každodenní psychické zátěži, která se může projevit formou deprese.

1 Cíl a metodika BP

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda je větší předpoklad použití střelné zbraně u příslušníků Vězeňské služby České republiky ve Vazební věznici v Českých Budějovicích, kteří jsou vystaveni každodennímu riziku jejího možného použití. Dílčím cílem je zjistit, jestli jsou jejich schopnosti a služební výcvik v použití služební zbraně dostatečné. Dále zjistit, zda je jejich služební vybavení dostatečné pro výkon jejich povolání a v neposlední řadě posoudit jejich psychické odhodlání použít střelnou zbraň.

Sepsání této práce v oblasti teoretické části předcházelo studium literatury v oblasti trestního práva, zákona o Vězeňské a justiční strážní spolu se souvisejícím zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a souvisejících právních předpisů. Dále pak bylo studium literatury věnováno problematice psychologie se zaměřením na stresové faktory a jejich vlivu na psychiku člověka. Studium literatury, zpracování osnovy a shromažďování dalších potřebných materiálů pro zpracování teoretické bakalářské práce probíhalo v období (duben – prosinec 2017). Teoretická část je rozdělena do 5 základních kapitol. První kapitola je tvořena cílem a metodikou bakalářské práce a stanovením hypotéz. Ve druhé kapitole se již autor věnuje základním definicím pojmů obsažených v bakalářské práci a jejich charakteristice. Autor v ní představuje Vězeňskou službu České republiky. Charakterizuje zde její poslání, charakteristiku a také jsou zde uvedeny podmínky, které je nutné splnit pro přijetí do služebního poměru a dále se zde zabývá problematikou dalšího rozvoje příslušníků či služebního postupu. Závěr kapitoly se zabývá definicí střelné zbraně a jejich rozdělení. Třetí kapitola se zabývá tématem právních aspektů v souvislosti s ústavním základem pro použití zbraně obsaženým v Listině základních práv a svobod. Zároveň jsou ve třetí kapitole obsaženy definice okolností vylučujících protiprávnost k danému tématu bakalářské práce. Předposlední kapitola je věnována problematice psychologických aspektů, které mohou ovlivnit eventuální použití střelné zbraně. Jsou v ní definovány pojmy stres a strach. Autor se v závěru věnuje i oblasti psychologické podpory ze strany Vězeňské služby České republiky vůči příslušníkům. Poslední kapitola je věnována použití střelné zbraně v podmínkách Vězeňské služby České republiky spolu se zaměřením na vzdělávání a výcvik příslušníků v oblasti střelecké přípravy.

Praktická část se zabývá provedením kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření mezi příslušníky Vězeňské služby ve Vazební věznici v Českých Budějovicích, týkajícího se použití střelné zbraně při výkonu jejich povolání a s tím problematika souvisejících aspektů. Výzkum byl proveden v období února 2018. Autor této bakalářské práce je zde zaměstnán od roku 2014 jako strážný – řidič na úseku Oddělení vězeňské stráže. Výzkum byl proveden prostřednictvím anonymního dotazníku sestaveného autorem a dále pak distribuován na základě osobního předání. Jako cílová skupina pro sběr dat byli zvoleni příslušníci Vězeňské služby České republiky sloužící ve Vazební věznici v Českých Budějovicích na různých odděleních.

Z celkového počtu všech zaměstnanců obdrželo anonymní dotazník 50 příslušníků, které bylo v daném období možné zastihnout v jejich zaměstnání. Tito příslušníci měli na vyplnění tohoto časově nenáročného dotazníku 14 dní. Po uplynutí této stanovené lhůty byl výzkum v podobě anonymního dotazníku ukončen a autorovi bylo následně vráceno 38 vyplněných dotazníků. Pokud by tedy měla být návratnost vyjádřena v procentech, jednalo se tedy o 76 %.

2 Základní vymezení pojmů

V rámci této kapitoly bude pojednáváno o Vězeňské službě ČR, o podmínkách přijetí do služebního poměru, o vzdělávání, výcviku a výzbroji příslušníků a o střelných zbraních.

2.1 Vězeňská služba ČR

Vězeňská služba České republiky je součástí rezortu ministerstvaspravedlnosti. Jejím úkolem je zajištění výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a zajištění bezpečnosti a pořádku v budovách soudu, státních zastupitelstvech a ministerstva. Příslušníci Vězeňské služby jsou vůči České republice ve služebním poměru.

Vězeňská služba se dělí na:

- a) vězeňskou stráž – tato stráž střeží, předvádí a eskortuje osoby nacházející se ve výkonu vazby, v výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody. Celkově vězeňská stráž střeží věznice, vazební věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence.
- b) justiční stráž – zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství, ministerstva a dalších,
- c) správní službu.

Jak již bylo řečeno, posláním Vězeňské služby ČR je zajišťování výkonu vazby, trestu odnětí svobody a bezpečnosti a pořádku v budovách soudu a státních zastupitelství. Dále vězeňská služba střeží věznice a detenční ústavy, předvádí a eskortuje vězněné osoby a provádí výzkumy v oboru penologie. Dále provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, vytváří podmínky pro pracovní či jinou účelovou činnost pro osoby ve výkonu vazby, vedou evidenci osob nacházejících se ve výkonu vazby či ve výkonu zabezpečovací detence, zabezpečují výcvik a vzdělávání příslušníků Vězeňské služby, poskytují zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, trestu či zabezpečovací detence, apod.

V České republice jsou vězněné osoby rozmístěny ve 35 věznicích, kde se o ně stará více než jedenáct tisíc zaměstnanců. Každá věznice má svého ředitele, přičemž centrálně správu věznic zajišťuje generální ředitelství spadající pod ministerstvo spravedlnosti. Od října 2017 jsou v České republice oproti minulé úpravě jen dva typy věznic: s ostrahou a se zvýšenou ostrahou, přičemž v ostraze je vytvořen systém tří oddělení, které jsou dále diferenciovány dle stupně zabezpečení, a to na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení.

Stupeň zabezpečení je určen na základě vyhodnocení míry vnějších a vnitřních rizik. Vnější riziko vyjadřuje míru nebezpečnosti odsouzeného pro společnost, především s ohledem na trestnou činnost, za níž byl odsouzen, s ohledem na formu zavinění a délku trestu. Vnitřní riziko pak vyjadřuje míru rizika ohrožení bezpečnosti během výkonu trestu s ohledem na individuální charakteristiku odsouzeného, ve které je zohledňována především povaha jeho trestné činnosti, průběh předchozích výkonů trestu, nevykonaná ochranná opatření či hrozba útěku.

V případě, že tím není ohrožen účel trestu, mohou být v jedné věznici zřízena oddělení různých typů.¹

2.1.1. Podmínky přijetí

Pro přijetí k Vězeňské službě je třeba splnit podmínky přijetí, které si Vězeňská služba definuje. V první řadě je nutné, aby uchazeč o zaměstnání doručil svou písemnou žádost o přijetí do služebního poměru k Vězeňské službě ČR prostřednictvím personálního pracoviště příslušné organizační jednotky (věznice). Žádost musí být doplněna o životopis. Dále jsou definovány další podmínky pro přijetí:

- a) občanství České republiky,
- b) věk nad 18 let
- c) bezúhonnost
- d) minimálně střední vzdělání nebo střední s výučním listem

¹O nás. *Základní informace*[online]. Vězeňská služba České republiky, 2018[cit. 2018-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://vscr.cz/o-nas/zakladni-informace/>>.

e) fyzická, zdravotní a osobnostní způsobilost k výkonu služby – tato se ověřuje v průběhu přijímacího řízení. Jedná se o testy tělesné zdatnosti, zdravotní způsobilosti a osobnostní způsobilosti, což se ověřuje psychologickým vyšetřením.²

Důležité je pak zmínit, že přijetí občana do služebního poměru nelze odepřít z důvodu věku, rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu, manželského a rodinného stavu nebo povinností k rodině, jakož i z důvodu členství v odborových organizacích a jiných sdruženích s výjimkou případů, které stanovuje předmětný zákon nebo zvláštní právní předpis. Tyto výjimky se nepovažují za diskriminaci. Zakazuje se i takové jednání bezpečnostního sboru, které diskriminuje občana nikoliv přímo, ale až ve svých důsledcích. Za takové jednání se považuje i navádění k diskriminaci. Občan, který se uchází o přijetí do služebního poměru, musí být o výsledku přijímacího řízení písemně vyrozuměn. Důvody nepřijetí se občanovi neoznamují. Bezpečnostní sbor uchovává osobní údaje o občanu, který nebyl přijat do služebního poměru, a údaj o důvodu jeho nepřijetí po dobu 3 let. Po uplynutí této doby údaje zničí.³

Vznik služebního poměru

Služební poměr vzniká dnem, který je uvedený v rozhodnutí služebního funkcionáře s personální pravomocí. Tímto dnem je příslušník k určenému datu stanoven na dané služební místo. Služební poměr je s nově nastupujícím příslušníkem uzavírán na dobu určitou v trvání 3 let. Do služebního poměru na dobu neurčitou se zařadí příslušník dnem, který následuje po uplynutí služebního poměru na dobu určitou v případě, že úspěšně vykonal služební zkoušku a dosahuje dle závěru služebního hodnocení ve výkonu služby alespoň dobrých výsledků.

Před nástupem do služebního poměru je třeba, aby příslušník složil slib, který zní následovně:

²Podmínky pro přijetí do služebního poměru[online]. Vězeňská služba České republiky, 2018[cit. 2018-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://vs-cr.cz/uplatneni-ve-vs/sluzebni-pomer-k-vezenske-sluzby-ceske-republiky/httpvs-cr-czuplatneni-ve-vssluzebni-pomer-k-vezenske-sluzby-ceske-republikypodminky-pro-prijeti-do-sluzebniho-pomeru/>>.

³ČESKO, zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2003, částka 121, s. 5855.

„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.“

Služební slib se považuje za složený, pokud jej uchazeč stvrdí svým podpisem. V případě, že uchazeč služební slib odmítne složit anebo jej složí s výhradami, jeho služební poměr nevznikne.

Příslušník je při přijetí do služebního poměru ustanoven na služební místo strážný nebo dozorce, pro které je stanovena služební hodnost *vrchní referent*. Postup obsazování služebních míst v rámci výkonu služby je upraven zákonem.

Nově přijatí příslušníci jsou po přijetí do služebního poměru k VSČR vysláni k absolvování základní odborné přípravy, která trvá 3 měsíce a je zajišťována Akademií Vězeňské služby České republiky ve Stráži pod Ralskem.

Pokud jde o odměňování příslušníků Vězeňské služby, tak to je upraveno zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, nařízením vlády a příslušným nařízením generálního ředitele VSČR. Služební příjem je složen ze základního tarifu, ze zvláštního příplatku, osobního příplatku a odměn.

2.1.2 Vzdělávání a výcvik

Veškeré vzdělávací aktivity zajišťuje pro vězeňskou službu Akademie Vězeňské služby České republiky. Jedná se o tyto vzdělávací aktivity:

- a) základní odborná příprava,
- b) služební a profesní příprava,
- c) studium personálu při zaměstnání,
- d) celoživotní vzdělávání,
- e) přednášková činnost a spolupráce s vysokými školami,
- f) výměna zkušeností,
- g) badatelské a studijní aktivity.

Základní odborná příprava se vztahuje na všechny příslušníky vězeňské služby, tzn. bez rozdílu jejich služebního zařazení. Tato příprava je důležitou součástí systému celoživotního vzdělávání ve Vězeňské službě České republiky, které je orientováno na znalosti zákonů, předpisů a nařízení, jež upravují výkon vězeňské a justiční stráže. Současně je toto vzdělávání orientováno na osvojení dovedností nutných pro zacházení s donucovacími prostředky a střelnými zbraněmi a získání praktických zkušeností pro výkon služby. Samotná výuka pak přímo navazuje na přípravné období, které stráví vzdělávající se jedinec v konkrétní organizační jednotce. Tato forma studia trvá obvykle 12 týdnů, zkrácené kurzy trvají 9 týdnů. Základní odborná příprava je ukončena závěrečnou zkouškou.

Absolvent základní odborné přípravy získá následující vědomosti a dovednosti:

- a) základní orientace v právním řádu České republiky
- b) základní orientace v mezinárodních úmluvách a pravidlech, které upravují zacházení s vězněnými osobami,
- c) orientaci v právních normách vymezujících činnost Vězeňské služby,
- d) respektování lidských práv osobě nacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence či vazby,
- e) získání všeobecného přehledu o aktuálních trendech a metodách aplikovaných ve vězeňství,
- f) schopnost uplatnění znalostí pedagogiky a psychologie, pravidel kulturního chování při práci s vězni,
- g) osvojení si základních komunikačních dovedností a strategií,
- h) pochopení důležitosti profesní etiky při práci s vězni,
- i) manipulace s donucovacími prostředky a se zbraněmi, aj.

Základní příprava, jak již bylo řečeno, probíhá ve třech soustředěních ve Stráži pod Ralskem. Na konci tohoto prvního soustředění obdrží každý příslušník osvědčení o absolvovaném základním proškolení a o výcviku se zaměřením na používání střelné zbraně. Ve třetím soustředění se pak skládá závěrečná zkouška.

Dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů má příslušník Vězeňské služby povinnost vykonat služební zkoušku ještě před uplynutím doby, kdy bude zařazen do služebního poměru na dobu určitou. Nejdříve se služební zkouška skládá 6 měsíců a nejpozději jeden měsíc před uplynutím doby, kdy je daný příslušník zařazen do služebního poměru na dobu určitou.

Neúspěšnou služební zkoušku může příslušník opakovat pouze jednou, nejdříve po uplynutí 14 dní od takové neúspěšné zkoušky. Zkouška má písemnou a ústní část před tříčlennou komisí, kdy předsedou komise je vždy ředitel vybrané věznice z celé České republiky.

Služební příprava obsahuje níže uvedené oblasti:

- a) střelecká příprava,
- b) sebeobrana,
- c) taktika a provádění služebního zákroku,
- d) krizové a mimořádné situace,
- e) používání donucovacích prostředků
- f) taktika provedení eskorty nebezpečných osob.

2.1.3 Výzbroj

V rámci výzbroje příslušníka Vězeňské služby je třeba zmínit níže uvedené zbraně, které mají příslušníci Vězeňské služby dle svého zařazení k výkonu svého povolání k dispozici.

Brokovnice Winchester Defender 1300

Jedná se o zbraň americké firmy Winchester, která se používá u nás především u Armády ČR. Zbraň je jak s pažbou, tak s pistolovou rukojetí. Krátká verze umožňuje manipulaci ve stísněných podmínkách.⁴

Základní stavební prvek zbraně tvoří pouzdro závěru s výchozím okénkem nacházejícím se na pravé straně, na něž navazuje v zadní části pažba. Spoušťový mechanismus a závěr se nachází uvnitř pouzdra závěru.⁵

Samopal vzor 61

„Tento proslulý samopal byl zkonstruován Miroslavem Rybářem v Konstruktě Brno, a to na základě požadavků speciálních složek ministerstva vnitra a armády. Je to

⁴KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007. s. 82.

⁵KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007. s. 82.

ruční automatická zbraň pro jednotlivce. S ohledem na nízkou hmotnost a malé rozměry se jedná o zbraň ideální pro speciální a bezpečnostní jednotky. Hlavním nedostatkem tohoto samopalů byla volba náboje 7,65 mm Browning (kvůli unifikaci s ráží policejní pistole ČZ vzor 50/70) s nedostatečným účinkem v cíli.⁶

„Samopal vzor 61 je kompaktní automatická ruční palná zbraň s dynamickým neuzamčeným závěrem, která je určena zejména k ničení živé síly protivníka. Přeřadovač režimu střelby, který má zároveň funkci pojistky, umožňuje vést střelbu jednotlivými ranami nebo dávkami. Samopal je při střelbě plynule zásoben pistolovými náboji 7,65 mm Browning z krátkého (10 nábojů) nebo dlouhého (20 nábojů) zásobníku. Pro vedení mířené střelby je vybaven mechanickými stavitelnými mířidly, která lze nastavit na vzdálenost 75 nebo 150 metrů.“⁷

Samopal vzor 58

Jedná se o automatickou zbraň určenou pro jednotlivce k ničení živé síly protivníka, i pro ničení slabě pancéřovaných cílů. Tato zbraň se svým výkonem a zaměřením řadí mezi útočné pušky. Samopal vzor 58 je lehká samočinná ruční zbraň. Funkce samopalů je založena na principu odběru částí prachových plynů z hlavně, a to plynovým kanálkem na píst, který je uložený nad hlavní.⁸ Závěr je přímoběžný a je uzamykán pomocí kyvné závory nesené závorníkem. Hlaveň je zalisována do pouzdra závěru, v němž je zajištěná ve spodní části pojistným čepem. Zakřivený, dvouřadý zásobník je vyroben z hliníkové slitiny a má kapacitu 30 nábojů.⁹

Pistole ČZ 75

Pistoli ČZ 75 z produkce České zbrojovky Uherský Brod zkonstruoval František Koucký a v současné době je součástí výzbroje Vězeňské služby České republiky.

⁶KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007. s. 22.

⁷KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007, s. 22-23.

⁸KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007, s. 17-18.

⁹SA VZ 58 [online]. [cit. 2018-02-27] Dostupné z WWW: <<http://www.sa58.cz/sa-vz-58/>>.

„Pistole ČZ 75 ráže 9 mm je zbraň jednotlivce určená k vlastní obraně, k napadení protivníka a boji na malé vzdálenosti (do 50 m).“¹⁰

„Jedná se o samonabíjecí zbraň s dvojčinným spoušťovým mechanismem. V době výstřelu se její závěr nachází v přední poloze. Podávání nábojů je realizováno z dvouřadého zásobníku o kapacitě 15 nábojů ráže 9 mm Luger s jednořadovým vyústěním.“¹¹ Tato zbraň nahradila ve výzbroji Vězeňské služby již vysloužilé zbraně ČZ 82 ráže 9 mm Makarov.

Samopal SCORPION EVO 3 A1

V poslední době se ve Vězeňské službě postupně přezbrojuje právě na tuto zbraň. Je to lehká automatická zbraň s masivním dynamickým (neuzamčeným) závěrem a kladívkovým bicím mechanismem, který je spolu se spoušťovým ústrojím uložen v odnímatelném pouzdru spušťa dla. Režim střelby je možný jednotlivými ranami, omezenými třířannými dávkami a neomezenými dávkami, přičemž k odpalování dochází v přední poloze závěru. Samozřejmostí je také automatická bloková pojistka úderníku přispívající k pádové bezpečnosti zbraně. Pro Scorpiony je k dispozici bohaté příslušenství: transparentní plastové dvouřadé zásobníky s dvouřadým vyústěním o kapacitě 10, 20 a 30 nábojů.¹²

K problematice výzbroje je třeba říci, že ve Vězeňské službě se u výzbrojní techniky provádějí pravidelné a nepravidelné prohlídky a přezkoušení, jejichž účelem je zjištění technického stavu výzbrojní techniky, úrovně jejího ošetřování, údržby a zabránění eventuelnímu poškození. Pravidelné prohlídky se realizují jednou za 3 měsíce a provádějí je vedoucí zaměstnanci všech stupňů. Pokud jde o munice a výbušniny, tak prohlídky provádějí pyrotechnici Vězeňské služby na základě stanoveného ročního plánu prohlídek. Základní údržbu výzbroje provádí zaměstnanec, jemuž byla výzbrojní technika svěřena do užívání, a to 1 x za 2 měsíce.

¹⁰KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007, s. 12-13.

¹¹KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha, 2007, s. 12.

¹²*CZ SCORPION EVO 3 A1 – samopal pro 21 století*[online]. Česká zbrojovka 2015 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.czub.cz/cz/blog/2015/12/03/cz-scorpion-evo-3-a1-samopal-pro-21-stoleti/>>.

2.2 Střelná zbraň

Česká právní úprava nezná obecné výslovné vymezení pojmu zbraň. Zbraní může být více druhů a naše právní úprava počítá pouze se specifickým právním režimem týkajícím se střelných zbraní, jež jsou upraveny zákonem č. 119/2002 Sb., o zbraních. Tento zákon definuje kategorie střelných zbraní a střeliva, podmínky pro nabývání vlastnictví, držení, nošení a používání zbraní nebo střeliva, práva a povinnosti držitelů zbraní nebo střeliva. Dále pak zmiňuje podmínky pro vývoz, dovoz či tranzit zbraní nebo střeliva a pro provoz střelnic. Zákon se ale nevztahuje na zbraně, střelivo a munici, jež spadá do výzbroje ozbrojených sil České republiky, bezpečnostních sborů,¹³ Vojenského zpravodajství či ozbrojených sil a sborů jiných států působících na území České republiky.

Obecně je zbraň definována jako nástroj, který je přizpůsoben k ranivému účinku na živý organismus nebo pro ničení objektů.

S pojmem zbraň zachází také zákon o policii, který hovoří o tom, že: „*Zbraní se rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.*“¹⁴ Dále tento zákon definuje střelnou zbraň jako samotnou zbraň včetně střeliva a doplňků zbraně.¹⁵

Obecně lze střelnou zbraň definovat jako zbraň, u nichž je její funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu.

Klasicky lze zbraně dělit dle způsobujících je ranivá energie předávána cíli. V tomto případě dělíme zbraně takto:

a) Chladné

b) Úderné

c) Střelné– zbraň na dálku vymršťuje střelu, která rozrušuje svou dopadovou energií zasažený cíl. Střelné zbraně se dále dělí na mechanické, plynové (větrovky, plynovky, vzduchovky) a palné (její funkce je odvozena od okamžitého uvolnění chemické energie).

¹³ČESKO, zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2002, částka 52, s. 3038.

¹⁴ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb., o policii. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 91, s. 4099

¹⁵ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb., o policii. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 91, s. 4093-4094

Dle zákona o zbraních rozdělujeme zbraně následovně:

- a) zakázané zbraně, zakázané střelivo nebo zakázané doplňky zbraní - kategorie A - vojenské zbraně, samočinné zbraně, palné zbraně nevyrobené z kovů, střelná nástrahová zařízení, aj.
- b) zbraně podléhající povolení - kategorie B – krátké opakovací či samonabíjecí zbraně, krátké jednoranové zbraně, dlouhé samonabíjecí zbraně, dlouhé opakovací a samonabíjecí zbraně s hladkým vývrtem hlavně, signální zbraně, aj.
- c) zbraně podléhající ohlášení - kategorie C – jednoranové či víceranové zbraně pro střelivo s okrajovým zápalem, jednoranové či víceranové, opakovací či samonabíjecí dlouhé zbraně, plynové zbraně s vyšší kinetickou energií střely na ústí hlavně jak 16 J a více než dvouranové nebo opakovací zbraně zkonstruované na principu perkusních zámkových systémů.
- d) ostatní zbraně - kategorie D – historické zbraně, jednoranové a dvouranové zbraně zkonstruované na principech doutnákových, křesadlových či kolečkových zámkových systémů, plynové zbraně, expanzní zbraně a expanzní přístroje, mechanické zbraně s napínací silou větší jak 150 N, aj.
- e) střelivo do zbraní kategorií A až D, které není zakázané.¹⁶

Použití střelné zbraně u příslušníka vězeňské služby

Příslušník vězeňské služby je dle zákona oprávněn při plnění svých úkolů použít střelnou zbraň pouze výjimečně, a to aby:

- a) v případě nutné obrany odvrátil přímo hrozící nebo trvajícím útok proti jeho osobě nebo útok na život nebo zdraví jiné osoby,
- b) překonal odpor směřující ke zmaření služebního zákroku, pokud jej nemůže překonat jinak a nedokončení zákroku by ohrozilo život nebo zdraví jiné osoby,
- c) zamezil útěku osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody ze střeženého objektu nebo při eskortě, kterou nelze zadržet jiným způsobem,

¹⁶ČESKO, zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu. In *Sbirka zákonů České republiky*, 2009, částka 52, s. 3039

- d) odvrátil nebezpečný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo od útoku upuštěno,
- e) zneškodnil zvíře ohrožující život nebo zdraví osob.¹⁷

Dle zákona je použití střelné zbraně přípustné pouze v tom případě, jestliže by použití donucovacích prostředků bylo zřejmě neúčinné.

Před použitím střelné zbraně v zákonem stanovených případech je příslušník vězeňské služby povinen vyzvat osobu, proti níž zakročuje, aby upustila od svého protiprávního jednání, a to s výstrahou, že jinak dojde k použití střelné zbraně. Od výzvy s výstrahou může příslušník upustit pouze v případě, že je ohrožen jeho život či zdraví anebo život či zdraví jiné osoby a zákrok nijak nesnese odklad.¹⁸

Zákon dále hovoří o tom, že „při použití střelné zbraně je příslušník povinen dbát nutné opatrnosti, aby zejména neohrozil život nebo zdraví jiných osob a aby co nejvíce šetřil život osoby, proti níž zakročuje.“¹⁹

Při použití donucovacích prostředků nebo střelné zbraně existují různá omezení, např. nelze střelnou zbraň a donucovací prostředky použít proti těhotné ženě, osobě vysokého věku, osobě se zdravotním postižením. Toto však neplatí pro případy bezprostředního ohrožení života nebo zdraví příslušníka vězeňské služby či jiné osoby.

V případě, že při použití donucovacího prostředku nebo střelné zbraně došlo ke zranění osoby, je příslušník povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout jí první pomoc a zajistit její lékařské ošetření a sepsat o použití donucovacího prostředku záznam.

Každé použití donucovacího prostředku či střelné zbraně je pak příslušník vězeňské služby povinen bezodkladně ohlásit svému nadřízenému.²⁰

¹⁷ ČESKO (ČESKOSLOVENSKO), zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní republiky*, 1992, částka 112, s. 3300-3301

¹⁸ ČESKO (ČESKOSLOVENSKO), zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní republiky*, 1992, částka 112, s. 3300-3301

¹⁹ ČESKO (ČESKOSLOVENSKO), zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní republiky*, 1992, částka 112, s. 3300-3301

²⁰ ČESKO (ČESKOSLOVENSKO), zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní republiky*, 1992, částka 112, s. 3301

3 Právní aspekty

Ústavní základ pro použití zbraně lze nalézt v Listině základních práv a svobod, a to v hlavě druhé oddíl první Lidská práva a základní svobody v čl. 6 odst. 4, který uvádí, že: „*Porušení práv dle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné*“. Dále je třeba zmínit oddíl druhý čl. 23, jež hovoří o tom, že: „*Občané mají právo postavit se na odpor proti každému, kdo by odstraňoval demokratický řád lidských práv a základních svobod, založený Listinou, jestliže činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny*.“

3.1 Okolnosti vylučující protiprávnost

Pro společnost nemusí být každé protiprávní jednání škodlivé v takové míře, aby šlo například o přestupek nebo trestný čin. Protiprávnost je v některých ustanoveních, které jsou obsaženy ve zvláštní části trestního zákoníku jasně uvedena.²¹ Jedná se zejména o ustanovení, která obsahují dovolené jednání stejného druhu. Zatímco protiprávnost z některých skutkových podstat spáchaných trestných činů, obsažených ve zvláštní části trestního zákoníku jasně vyplývá, v jiných případech je nezbytné tuto protiprávnost dovodit, jedná se například o trestné činy vraždy dle § 140 odst. 1 trestního zákoníku. U znění tohoto ustanovení, tzn., kdo úmyslně jiného usmrtí, bude udělen trest odnětí svobody v délce trvání deseti až osmnácti let, pokud není čin výjimečně dovolen.²² Usmrtit je možné např. v případě krajní nouze, nutné obrany či oprávněného použití zbraně.

Okolnosti vylučující protiprávnost upraveny v hlavě III. obecné části trestního zákoníku:

- a) Krajní nouze
- b) Nutná obrana

²¹ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11, s. 391

²²NOVOTNÝ F. HRUŠKA J. KOLOUCH J. et. al. *Praktikum Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2005 s. 86.

- c) Svolení poškozeného
- d) Přípustné riziko
- e) Oprávněné použití zbraně

Okolnosti vylučující protiprávnost, které nejsou v trestním zákoníku uvedené, se souhrnně označují jako výkon práv a plnění povinností. Jedná se např. o:

- a) zadržení podle § 75 a 76 trestního řádu
- b) vzetí do vazby podle trestního řádu
- c) odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle trestního řádu,
- d) použití donucovacích prostředků podle zákona o policii,
- e) použití donucovacích prostředků podle zákona o obecní policii,
- f) výkon rodičovských práv podle občanského zákoníku.²³

3.2 Nutná obrana

Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřena způsobu útoku.²⁴

Smysl institutu nutné obrany spočívá ve vyloučení právní zodpovědnosti jedince za jednání, které by jinak bylo posuzováno jako protiprávní a umožnit tomuto jedinci, který se bránil danému útoku na zájem, který je chráněn zákonem.

Hranice mezi přestupkem a trestným činem je často velmi subtilní, která je dána například jen formou zavinění, společenskou nebezpečností jednání či výší škody, která se může projevit až s časovým odstupem, po skončení protiprávního jednání.

Posouzení protiprávního chování, jestli se jedná o přestupek nebo trestný čin, je komplikovaným procesem, při kterém je důležité vzít v potaz nejen samotný průběh tohoto jednání, včetně jeho následků, ale také okolnosti, které byly na straně pachatele. K tomuto procesu dochází ve fázi vyšetřování, tzn., dávno poté, co bylo ukončeno

²³ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2010, s. 176 -178.

²⁴ ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11, s. 358

protiprávní jednání. V každém případě si však obránce nemůže být jistý v tom, v kterém režimu budou orgány veřejné moci posuzovat jeho jednání, zda v režimu trestního práva či práva přestupkového.²⁵

Za nutnou obranu se podle trestního zákoníku považuje odvrácení útoku, jenž bezprostředně hrozí či trvá ve vztahu k některému ze zájmů, které jsou chráněny tímto zákonem a to jednáním, které by bylo jinak trestným přestupkem, činem, nebo by zakládal odpovědnost za způsobenou škodu vůči danému útočníkovi. Aby skutečně šlo o nutnou obranu, musí být splněna podmínka, že nesmí být tato nutná obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu daného útoku.

Novotný a kol. hovoří o tom, že „oprávněné jednání není útokem, pokud proti němu byla přípustná obrana. Když policista zakročuje v mezích zákona, nejde o útok.“²⁶

Jedná se tedy o vědomé jednání jedince, případně o útok zvířete, jestliže je nástrojem daného útočnicka, které je protiprávní a pro společnost škodlivé. Útok, který je namířen vůči některému ze zájmů, jež jsou chráněny trestním zákoníkem, musí bezprostředně trvat či hrozit, čímž může být v obecné rovině řečeno, že na základě okolností daného případu je patrné, že bude s největší pravděpodobností bez delší prodlevy následovat.

Nutná obrana je akceptovatelná až do doby, kdy je ukončeno pachatelovo jednání. Je možná tedy ještě v době, kdy daný pachatel například odchází z místa činu společně s věcmi napadeného.

Zásadním aspektem při použití zbraně v případě nutné obrany je přiměřenost způsobu daného útoku. Zcela zřejmá nepřiměřenost obrany je posuzována zejména z pohledu intenzity obou těchto akcí, což je vyjádřeno pojmem způsobu daného útoku.

Z povahy dané věci je zřejmé, že obrana by měla být tak intenzivní, aby dokázala odvrátit útok, tzn., že musí být silnější, než samotný útok, avšak neměla by být zcela zjevně přehnaná. Ve způsobu útoku je zahrnuta především osoba útočnicka, způsob, jakým byl útok proveden, počet útočníků, použité prostředky, místo včetně časových souvislostí daného útoku. Vždy je potřeba, aby byl posuzován jednak způsob daného útoku, ale také intenzita obrany včetně následků, které hrozí z tohoto útoku a následků, které byly způsobeny v obraně s ohledem na všechny okolnosti obrany

²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7.5.2008 sp. zn. 1 As 35/2008 - 51

²⁶ NOVOTNÝ F. HRUŠKA J. KOLOUCH J. et. al. *Praktikum Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2005 s. 87.

a útoku. Pojem „zcela zjevně“ je nezbytné hodnotit na základě toho, jak se dané podmínky jevíly napadenému. Za zcela zjevné lze považovat to, co je nepochybné a očividné, a z tohoto důvodu se musí jednat o hrubý nepoměr.

Na velikost škody a intenzitu útoku může napadený usuzovat také z prostředků, jež byly útočником při útoku použity. To ovšem neznamená, že by obránce měl používat při jeho obraně pouze stejných prostředků. **Nejedná se o souboj se stejnými zbraněmi.** Obránce použije ty zbraně, které má zrovna po ruce. Záleží však na tom, jakým způsobem, budou tyto prostředky použity.²⁷

Pokud dojde k odchýlení se z mezí nutné obrany, nelze vyloučit ani trestní odpovědnost daného obránce. Jestliže spáchá obránce trestný čin, odvracející útok, aniž dojde k naplnění podmínek nutné obrany, jedná se obdobně jako v případě krajní nouze pouze o polehčující okolnost.²⁸

3.3 Krajní nouze

Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.²⁹

„Krajní nouze se v podstatě nachází ve střetu jednotlivých chráněných zájmů, přičemž je nezbytné jeden z nich obětovat k záchraně druhého (např. k záchraně více životů občanů je třeba obětovat život jiné osoby, která sama nebezpečí nevyvolala).“³⁰

Za první znak krajní nouze se považuje odvracení nebezpečí přímo hrozící zájmu, jenž je chráněn trestním zákonem, kdy může být nebezpečí živelného původu, či může být způsobeno zvířetem, nebo jednáním daného jedince (např. požár, který byl založen žhářem). Druhým znakem je tzv. subsidiarita, kdy nemůže být nebezpečí za

²⁷ NOVOTNÝ F. HRUŠKA J. KOLOUCH J. et. al. *Praktikum Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2005, s. 87.

²⁸ ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11, s. 361-362

²⁹ ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11, s. 358

³⁰ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha, 2013, s. 260.

určitých okolností odvráceno jinak, jestliže se dá nebezpečí vyhnout útekem, nejedná se o stav krajní nouze. Třetím znakem je tzv. proporcionalita, kdy jsou srovnávány na jedné straně chráněné zájmy a na druhé straně zájmy, které byly obětovány.

K vyloučení krajní nouze dojde v případě, kdy je dle individuálního, průměrného úsudku patrné, že obětovaný zájem je rovnocenný či závažnější než ten, který hrozil. Jestliže však nebezpečí hrozí tomu, kdo je povinen jej snášet, o krajní nouzi se nejedná. Toto se týká například vojáků, hasičů či policistů, kteří jsou ve svém povolání vystaveni zvýšenému nebezpečí.

Dále se lze setkat také s vybočením z krajní nouze – tzv. „excesem“. Jestliže nebyly naplněny veškeré její podmínky a stav byl blízký krajní nouzi, nelze vyloučit trestní odpovědnost jedince, který se snažil odvrátit toto nebezpečí. V tomto případě se o krajní nouzi nejedná, avšak bude se k jednání přihlížet jako k polehčující okolnosti.³¹

3.4 Oprávněné použití zbraně

Okolnost, která vylučuje protiprávnost má přesný charakter. Jedná se o okolnost, která vylučuje protiprávnost a je přímo uvedena v trestním zákoníku. K vyloučení trestní odpovědnosti dochází proto, že zde schází protiprávnost, tzn., že zde není formální znak, který by splňoval podstatu spáchání trestného činu (naukou bývá protiprávnost přiřazována ke skutkové podstatě). Zároveň zde chybí i celková způsobilost spáchaného činu, aby přivodila škodu na zájmu, který je chráněn trestním zákoníkem, tzn. škodlivost tohoto činu pro společnost (znak materiální). Aby se mohlo jednat o oprávněné použití zbraně, musí dojít k splnění obou těchto znaků zároveň.

Příslušnými zákony, upravující užití zbraní, se rozumí zákony, na které odkazuje trestní zákoník, tzn. ty, které regulují jejich používání a stanovují jeho konkrétní a přesné podmínky. Ve své podstatě se jedná o předpisy správního práva, například zákon č. 300/2013 Sb. o Vojenské policii, zákon č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách ČR, zákon č. 555/1992 Sb. o Vězeňské a justiční strážní ČR, zákon č. 553/1991 o obecní policii a v neposlední řadě zákon č. 273/2008 o Policii ČR.

³¹ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11, s. 361-362

V případě střelných zbraní je možné více než je tomu u jiných prostředků, také odstupňovat způsob jejich použití – např. varováním, zásahem do nohy, prostřelením pneumatik, varovným vystřelením do vzduchu.³²

V trestním zákoníku neexistuje ustanovení, jež by privilegovaně mohlo postihovat jedince, kteří překročili podmínky pro používání zbraní. Kromě speciálních případů, uváděných ve zvláštních zákonech, jsou jedinci, kteří jsou součástí ozbrojených sborů, kteří jsou oprávněni jednat v krajní nouzi či nutné obraně dle obecných zásad, které jsou stanoveny v trestním zákoníku v ustanoveních § 28 a § 29.

4 Psychologické aspekty

4.1 Stres

Existuje několik definic stresu. Zacharová definuje stres jako „negativní emocionální zážitek, který je doprovázen určitým souborem biochemických, fyziologických, kognitivních a behaviorálních změn, jež jsou zaměřeny na změnu situace, která člověka ohrožuje, nebo na přizpůsobení se tomu, co nelze změnit.“³³

Stres je možné chápat také jako situaci, při které dochází k přetížení organismu člověka, a to z důvodu jeho nedostatečného přizpůsobení se na danou situaci.³⁴

Stresová situace může u člověka nastat v těch případech, kdy dochází k nadměrnému působení podnětů z vnějšího okolí, a to nad míru schopnosti člověka přizpůsobit se vzniklé situaci. Stres může vzniknout také při dlouhodobé zátěži, která je minimální, nebo bez výraznějších změn. Každý člověk se do určité míry umí daným stresovým situacím přizpůsobit, a to především zásluhou svého adaptačního mechanismu. V některých případech však není možné se na konkrétní stresovou situaci adaptovat, což vede k vytvoření takové stresové reakce, která probíhá v behaviorální rovině. Člověk reaguje na stresovou reakci vždy individuálně. Rozlišujeme 2 typy reakcí:

³² JELÍNEK J. BERAN K. HASCH K et. al. *Trestní právo hmotné*. Praha, 2009 s. 263.

³³ ZACHAROVÁ, E., HERMANOVÁ, M., ŠRÁMKOVÁ, J. *Zdravotnická psychologie – teorie a praktická cvičení*. Praha, 2007, s. 54.

³⁴ PAULÍK, K. *Psychologie lidské odolnosti*. Praha, 2010, s. 95.

Aktivní reakce – hněv, útek, útok, apod.

Pasivní reakce – úzkost, deprese, stud, aj.

V jiných případech se u člověka objeví snahy k vyhýbání se působení stresových faktorů. V případě, že adaptační mechanismy neumí danou zátěž zvládnout, je zde nutné zapojit své vlastní úsilí. To však může vést ke ztrátě energetických rezerv, čímž může dojít k poškození organismu člověka. Při extrémní zátěži může také dojít až k rozpadu osobnosti, a to především z důvodu překročení jednotlivých adaptabilních mezí.

Stres se dělí na:

- Žádoucí a nežádoucí
- Ohrožující a neohrožující
- Příjemný (eustres) a nepříjemný (distres).³⁵
- Dále dělíme stres dle jeho působení na:
- Fyziologický – jedná se o stres, který způsobí změny v organismu,
- Psychologický – stres, který způsobí změny v chování.

Požadavky, které jsou kladeny na psychiku člověka, a které ovlivňují vznik a zvládnání stresu, se rozlišují na vnitřní či vnější. Vnitřní požadavky se zaměřují na potřeby člověka. Vnější požadavky představují pravděpodobné zdroje zátěže. Zde se řadí také interpersonální konflikty.

Faktory, které vyvolávají stresovou situaci, se nazývají stresory. Stresory působí na člověka negativními vlivy.³⁶ Dělí se na reálné, které mohou aktuálně ohrozit existenci člověka a potencionální, které jsou vyvolány dobou svého působení, četností a silou.³⁷

Příčiny stresu

Za příčiny stresu jsou považovány fyzické či psychické požadavky prostředí, které stres vyvolávají. Jedná se o tzv. **stresory**. Stresory vytvářejí stres či potencionální

³⁵PAULÍK, K. *Psychologie lidské odolnosti*. Praha, 2010, s. 95.

³⁶ZACHAROVÁ, E., HERMANOVÁ, M., ŠRÁMKOVÁ, J. *Zdravotnická psychologie – teorie a praktická cvičení*. Praha, 2007, s. 56.

³⁷PAULÍK, K. *Psychologie lidské odolnosti*. Praha, 2010, s. 98.

stres, pokud je jedinec vnímá jako určité požadavky, které by mohly překročit jeho možnosti přiměřené reakce.³⁸

K nejvýznamnějším stresorům patří hlad, podvýživa, hluk, konflikty, uvědomovaná bída či traumatické životní události.³⁹

Mezi **fyzikální stresory** patří např. alkohol, kofein, nikotin, ale také radiace, nízký obsah kyslíku ve vzduchu, znečištění vzduchu, různé vibrace a otřesy, meteorologické vlivy, změny tlaku vzduchu, bakterie, viry, katastrofy, úrazy, nehody, genetická zátěž, nechtěný sexuální styk, těhotenství, aj. Mezi **emocionální stresory** patří smutek, úzkost, strach, nepřátelství, úzkostnost, nenávisť, spánková deprivace, přílišná ustaranost, obavyz přestoupení společenského zákazu, apod.⁴⁰

Veškeré lidské stresové faktory mohou být též rozděleny na:

- **fyzikální** – např. chlad, teplo, záření, tlak, elektrický proud, aj.;
- **chemické** – např. alkohol, jedy, otravy, hypoglykémie, infekce, aj.,
- **biologické** – zde patří žízeň, hlad, bolest, operační stavy či popáleniny;
- **psychosociální** – např. úzkost, strach ze zkoušky nebo z vystoupení, strach ze smrti nebo z nemoci.⁴¹

V roce 1967 vytvořili Holmes a Rahe tzv. **škálu životních událostí**, ve které jsou uvedeny různé situace, přičemž každá tato situace obsahuje své bodové hodnocení. Tyto hodnoty jsou vyjádřeny v jednotkách životních změn. Pokud člověk během určitého období získá určitý počet bodů, vznikne u něj stres. Na to, jak člověk prožívá jednotlivé životní události, mají ale kromě stresorů také vliv další okolnosti, např. vrozené dispozice, odolnost, apod. Proto zde není důležitá pouze určitá životní událost, která u jedince stres vyvolala.⁴²

³⁸MAYEROVÁ, M. *Stres, motivace a výkonnost*. Praha, 1997, s. 86.

³⁹HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha, 2000, s. 534.

⁴⁰KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládat stres*. Praha, 1994, s. 47.

⁴¹BARTUŇKOVÁ, S. *Stres a jeho mechanismy*. Praha, 2010, s. 87.

⁴²MAYEROVÁ, M. *Stres, motivace a výkonnost*. Praha, 1997, s. 62.

Důsledky stresu

Důsledky stresu je možné rozdělit z hlediska jejich působení na bezprostřední a dlouhodobé účinky.

Bezprostřední účinky zahrnují reakci organismu na psychický stav člověka. Patří sem např. únava, ospalost, demotivace, monotonie, pokles výkonnosti, somatické potíže (např. změny dechu, pulzu, činnosti střev nebo bolesti hlavy) a behaviorální potíže (např. celkové uzavření se člověka do sebe a pasivní postoj vůči jeho okolí).

Mezi dlouhodobé účinky stresu patří psychologické příznaky (např. vyčerpání, nespokojenost, aj.), somatické příznaky spojené s onemocněním (dechové, oběhové, motorické potíže, dlouhodobé bolesti hlavy, apod.) a příznaky, které spojené s poruchou duševního zdraví (např. adaptační potíže, posttraumatická stresová porucha).⁴³

Vyrovňování se stresem

Stres je reakcí organismu na dráždivé podněty, kterým je vystaven. V životě každého moderního člověka má stres bohužel své místo jak v jeho práci, tak také ve všech dalších oblastech, které život přináší. Na pracovišti může stres spouštět řada faktorů – např. příliš mnoho práce, vysoké pracovní nároky, malý jednací prostor, časová tíseň, nízký plat, aj. Neustálé soustředění, aktivní komunikace a intenzivní kontakt s lidmi, který se projevuje v práci manažera, může vést k psychické i fyzické únavě, podrážděnosti a následně také ke stresu.⁴⁴

To, jak se člověk vyrovnává se stresem, ovlivňuje především jeho osobnost. Osobnost může být vysvětlením toho, proč se někteří lidé dostávají do stresových situací a jiné osoby ke stresovým situacím nejsou náchylné. Osobnost může ovlivnit způsob, jakým lidé reagují ve stresových situačních podmínkách a může ovlivňovat zdraví a psychické procesy určitými mechanismy, které nesouvisí se stresem, který je navozený z vnějšího prostředí.⁴⁵

⁴³PAULÍK, K. *Psychologie lidské odolnosti*. Praha, 2010, s. 101.

⁴⁴KEBZA, V. ŠOLCOVÁ, I. *Syndrom vyhoření*. Praha, 2003, s. 8.

⁴⁵KEBZA, V. ŠOLCOVÁ, I. *Syndrom vyhoření*. Praha, 2003, s. 8-9.

4.2 Strach

V rámci této podkapitoly bude psáno o problematice strachu v souvislosti s použitím střelné zbraně při výkonu povolání příslušníka vězeňské služby a o dalších psychologických a osobnostních aspektech se strachem souvisejícím.

Použití střelné zbraně (post – shooting trauma)

V oblasti policejní psychologie patří tzv. „Post – shooting trauma“ mezi relativně nová, ale poměrně aktuální témata. Tento termín má svůj původ v Anglii, který je však užíván na celém světě. Do češtiny může být tento termín volně přeložen jako psychická stresová reakce jedince, která vzniká v důsledku použití zbraně vůči člověku. Tato problematika byla zavedena v USA v 80. letech a to v přímé spojitosti s posttraumatickou stresovou poruchou.⁴⁶

Na začátku 80. let 20. stol. publikovali američtí výzkumníci zprávy, týkající se příznaků posttraumatických stresových poruch, které byly popsány u policistů, jenž se ocitli v situacích, při kterých byla použita zbraň proti člověku (tzn., byly popsány situace, při kterých policista zastřelil či postřelil jinou osobu nebo když přihlížel násilnému usmrcení jeho kolegy při policejním zásahu).

V těchto situacích se pokaždé jedná o skutečnosti, přesahující běžné lidské zkušenosti, a proto pro jedince představují značnou psychickou zátěž. Dopady těchto událostí na daného jedince mohou být rozdílné a silně individuální a závisí na mnoha faktorech (sociální podmínky, osobnost atd.). Záleží zejména na zařazení k danému útvaru, neboť speciální složky jako je jednotka ÚRN nebo ZJ jsou na rozdíl od řadových policistů na tyto situace vycvičeny a připraveny. To znamená, že není podmínkou, když policista nebo příslušník vězeňské služby je účastníkem situace, při které je použita střelná zbraň, že se u něj automaticky projeví post-shooting trauma. Současné statistiky a poznatky nám prozatím umožňují vyvodit jen pravděpodobnostní závěry.

⁴⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň, 2006, s. 157.

Projevy post-shooting traumatu

O post – shooting traumatu mluvíme v podstatě jako o tzv. zvnitřněném stresu, který vzniká po události, v které byl například člen Vězeňské služby donucen použít střelnou zbraň proti dané osobě. Představuje kombinaci zmatenosti, úzkosti, strachu a stresu a zpravidla nastává v momentě, kdy se realita a naše morální představy dostanou do konfliktu. Jedná se v podstatě o tzv. emocionální distres, který vzniká u jedince, který byl donucen užít zbraň proti jinému člověku. Bohužel psychická stránka je jednou z přehlížených aspektů při obranné střelbě. V tomto směru přinesly psychologické studie odpověď na otázku, týkající se toho, na čem je založen traumatizující moment dané situace, v které byla použita střelná zbraň vůči jiné osobě a kde není důležité to, zda se jednalo o oprávněné užití střelby či nikoli a to na základě právní kvalifikace. Z těchto poznatků vyplynulo, že podstatným faktorem je především zhroucení stěžejních životních iluzí, které každý člověk potřebuje k plnohodnotnému, zdravému a normálnímu životu. Jedná se zejména o iluze nesmrtnosti či nezranitelnosti (situace, v které dojde k usmrcení či zranění jiného jedince aktivuje vědomí, týkající se konečnosti fyzické integrity). Iluze vlastní kontroly (v tomto případě dochází k destrukci přesvědčení, že vše může být řešeno, aniž by se jedinec musel setkat se smrtí). Objevuje se mnoho symptomů, které se mohou vyskytnout u jedinců trpících post – shooting traumatem.

Tyto symptomy se mohou u každého jedince objevovat samostatně nebo v různých kombinacích. K typickým posttraumatickým reakcím po použití střelné zbraně patří níže uvedené projevy:

- a) Poruchy spánku,
- b) Noční můry – postižení jedinci (policisté, vězeňská služba) často nechápou, proč konkrétní vizualizace mají a nerozumí jim.
- c) Halucinace a flešbky – u flešbeků dochází k tomu, že si jedinec danou situaci neustále přehrává v mysli. Při tomto přehrávání dochází k různým zkreslením, kdy člověk vnímá nastalou situaci jinak, dochází k pocitu zmatení, k úzkosti, jelikož si jedinec, který použil zbraň, myslí, že mohl situaci vyřešit jinak, že měl mnohem více času, než ve skutečnosti měl a mohl se rozhodnout jinak, aby např. k incidentu vůbec nedošlo. Skutečností však je, že jedinec tento čas nikdy neměl a musel bojovat o vlastní přežití.

- d) sluchová zkreslení,
- e) deprese, bezmoc, bezdůvodné výbuchy pláče,
- f) sebedestruktivní jednání, zbytečné riskování,
- g) zvýšená citlivost na možné nebezpečí,
- h) obavy ze selhání, strach, obavy z budoucích situací,
- i) problémy s předpisy, nadřízenými, kolegy,
- j) konflikty v rodině, v okruhu přátel a příbuzných,
- k) impulzivní jednání – člověk jedná impulzivně, je podrážděný a popudlivý,
- l) kompulzivní jednání – sklony k alkoholismu, k přejídání, k promiskuitě či patologickému hráčství,
- m) tendence k hypochondrickému chování – někteří jedinci chtějí zůstat doma a vymlouvají se na nějakou nemoc. Doma pak nečinně sedí, sledují televizi a snaží se vyhnout nástupu do zaměstnání, aby se nedostali do podobné ohrožující situace.
- n) problémy v sexuální oblasti,
- o) sebevražedné sklony,
- p) u některých jedinců se po události, ve které museli použít zbraň, změnil jejich hodnotový systém. Začnou si vážit ve svém životě maličkostí, kterým dříve nevěnovali tolik pozornosti. Jiní jedinci se stávají naopak nedůvěřivými, cynickými.
- q) Další příznaky typické pro posttraumatickou stresovou poruchu.

Strach

Během každé nebezpečné situace pociťuje příslušník Vězeňské služby vždy určitý pud sebezáchovy, tzn. strach o vlastní zdraví či život. Jedná se o přirozenou vlastnost každého jedince, který v daných situacích reaguje odlišně. Dokonce zkušenější pracovníci, kteří mají několikaletý výcvik, mohou v důsledku stresu selhat. Tato skutečnost je způsobena tím, že při náporu stresu reaguje tělo každého jedince podvědomě jinak, než přikazuje samotný výcvik, například útek. Jestliže má člen Vězeňské služby chránit majetek či životy jiných osob je podstatné, aby ochrana vlastního byla až na druhém místě, tzn., že tuto práci nemůže vykonávat každý.

Důležitou součástí výcviku člena vězeňské služby by proto mělo být především zvládnání stresu.

Zvládnání rozhodovacího stresu

Při rozhodování o tom, zda použít střelnou zbraň je postupováno s odpovědností a zpravidla bývá doprovázeno stresem (napětím). Způsob, kterým je přecházeno vzniku distresu (negativního stresu), je spojen s rozhodováním a řešením problémů. Vyšší hladina stresu je důsledkem snížené schopnosti daného příslušníka Vězeňské služby užít zbraň na základě jeho výcviku a v tomto stádiu může nastat situace, ve které je zbraň nevhodně použita nebo není použita vůbec.

Kromě strachu o svůj život, mohou mít obránci strach také z toho, co může přijít po použití střelné zbraně. Existuje několik pohledů na určitou situaci. Jedná se například o hledisko právní, společenské a osobní.

Z osobního hlediska se jedná o to, co si obránci v inkriminovanou dobu zrovna myslí, jedná se o jeho osobní postoj k dané věci. Co se stane s jeho prací, zda bude po incidentu následovat propuštění nebo povýšení? Je zmocněn k tomu použít zbraň? Co na to jeho „svědomí“?

Ze společenského hlediska se jedná o to, co si o daném incidentu myslí svědci. Zda je obranný zákrok přípustný či nikoliv a jaké reakce vzbuzuje incident v nejbližším okolí, které neví veškeré okolnosti této události.

Z hlediska právního se jedná zejména o dodržování příslušných zákonů. V podstatě se jedná o nestranné zhodnocení incidentu třetí nezúčastněnou stranou, které probíhá po skončení této události. Během tohoto hodnocení je zjišťováno, jestli obranný zákrok splňuje podmínky krajní nouze či nutné obrany nebo oprávněného použití zbraně.

V sebeobraně hraje významnou roli pochopitelně psychika člověka. Nervozita, strach a stres negativně ovlivňují naše taktické, tělesné nebo jiné schopnosti, které jsou důležité v boji. Zůstává tedy otázkou, čím je ovlivněna naše psychika? Jedná se

především o temperament a vrozené dispozice jedince, přiměřenou sebedůvěru jedince či schopnosti jedince nezbytné pro boj.⁴⁷

Sebedůvěra

Přiměřenou sebedůvěru lze považovat za vlastnost, bez které se účastníci bojových situací neobejdou. Ovšem i přílišná sebedůvěra, která vychází zpravidla z minulých úspěchů, může škodit. V důsledku toho pak často dochází k situacím, že účastník podcení svého soupeře a nepřipouští si či neuvědomuje rizika, která mohou během příští situace nastat.

Schopnosti

Největší důležitost mají především schopnosti poznávací a to ve vztahu k etice a paměti vedení boje. Při vedení boje jsou důležité tzv. schopnosti senzomotorické, tzn., periferní vidění či rychlost reakce apod. Schopnosti podstatným způsobem umocňují sebevědomí daného jedince.

Temperament

Temperament je geneticky podmíněná dispozice, která má pro daného jedince význam především jako citová vzrušivost, projevující se nejen během aktuálních psychických stavů, ale také v situačních motivech, ovlivňující průběh střetu jedince s daným útočníkem.⁴⁸

Psychické zátěže a nároky na psychiku

Každé napadení či útok představuje pro jedince stresovou situaci. Při vyrovnávání se s určitou psychickou zátěží nesmí být opomenuta skutečnost, že je velmi důležité, jak jedinec stresový vliv subjektivně prožívá.

⁴⁷ NOVOTNÝ, F., *Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit?* Praha, 2006. s. 57.

⁴⁸ NOVOTNÝ, F., *Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit?* Praha, 2006. s. 58-59.

V nejrůznějších životních situacích je člověk často vystavován nejrozmanitějším zátěžovým vlivům, jedná se především o:

- a) *Tělesnou zátěž* – kladení požadavků nad tělesné síly daného jedince;
- b) *Psychickou zátěž* – ovlivňující průběh fungování jedince psychicky.
- c) *Fyziologickou zátěž* – tato zátěž je často spojována s tlakem daného prostředí na nervovou soustavu a biologické funkce daného jedince.

Míra psychické zátěže může být rozdělena do těchto základních kategorií:

- a) *Běžné nároky* – jedná se o takové nároky, které jsou považovány za řešitelné. Psychika člověka nevyžaduje při jejich řešení žádnou výraznou aktivizaci. Jedinci jsou pro přijímání řešení vybaveni dostatečnými zkušenostmi, svými zvyklostmi a způsobem jejich života.
- b) *Výššená zátěž* – jedná se o takové životní situace, při kterých si jedinec nevystačí s běžnými a obvyklými způsoby reakce. Bez výraznější aktivizace psychických sil jedince je řešení nemožné.
- c) *Hraniční zátěž* – představuje pro jedince takové vypětí, které může být ze strany tohoto jedince řešeno pouze za cenu mimořádného vypětí jeho psychických sil. V tomto případě již může docházet k nejrůznějším funkčním poruchám, nástupu vývojově nižších způsobu chování a odhalování skutečných kvalit osobnosti daného jedince.
- d) *Extrémní zátěž* – u každého jedince lze tuto zátěž považovat za kritickou hranici jeho přizpůsobivosti. Při této zátěži podléhá jedinec plně tlaku dané situace, což doprovází i výrazné poruchy v jeho chování s často trvalými a nepříznivými dopady na jeho psychiku. Konkrétní situace se pro jedince stává subjektivně neřešitelná a tzv. „psychicky selhává“.⁴⁹

⁴⁹ NOVOTNÝ, F., *Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit?* Praha, 2006. s. 59-60.

Projevy psychiky během zátěžové situace

Na výsledek řešení sebeobrané či bojové situace, tzn., situace, která je reálně nebezpečná, má vliv celá řada nejrůznějších faktorů, které bezesporu ovlivňují nejen samotný průběh boje, ale i jeho výsledek. Jedná se například o fyzické řešení útoku jedince vhodně zvoleným výběrem účinných bojových technik (technický faktor), takticky správné jednání a chování – schopnost se k těmto reálně nebezpečným situacím šikovně a správně postavit (taktický faktor) a celá řada dalších faktorů, které jsou stejně důležité, jako je například čas vedení boje, samotný útočník, tma, šero, den, použité zbraně, klimatické podmínky (horko, zima, kluzko, hezké počasí, sucho, deštivo) na kterých závisí terénní podmínky, nálada apod.

Nesmíme však opomenout psychologický faktor, který představuje umění jedince udržet si psychickou stabilitu během reálně nebezpečné - psychicky zátěžové situace. V momentě napadení to znamená překonání projevu vzteku, paniky, úzkosti, strachu apod. U každého jedince se mohou emocionální reakce projevovat různými způsoby:

- a) *Normální reakce* – projevuje se tlukotem srdce, popadáním dechu, častým močením, zvracením, zmatením, hlubokým dýcháním, slabostí, nevolností, svalovým napětím a chvěním, úzkostí a strachem. Tyto příznaky zpravidla vymizí v momentě, kdy se jedinec dokáže vzchopit.
- b) *Panika (Slepý útěk, hysterický útěk)* – příznakem je hysterie vedoucí až k vyčerpání, nekontrolovatelný pláč, nesmyslné pobíhání bez ohledu na bezpečnost, slepota k realitě, nerozumné tendence vedoucí ke ztrátě zdravého úsudku. V případě, že není panika zvládnuta, stává se nakažlivou. V momentě kdy jsou klidné osoby nakaženy jinými, mohou zpanikařit, v případě, že jsou dočasně dezorganizovány.
- c) *Přehnaná aktivita* – jedinec přecení své schopnosti, vybuchuje v záchvaty nesmyslné aktivity, neposlouchá, mluví rychle, dělá více škody než užitku, bláznivě žertuje. Podobně jako je tomu u paniky i zde se přehnaná aktivita stává nakažlivou.
- d) *Šok, omámení, deprese* – jedinec není schopen zotavit se z původního šoku. Je otupělý, sedí mlčky a bez pohybu, má tupý výraz s absencí emocí. Je zmatený a uzavírá se před dalším stresem.

- e) *Silná fyzická reakce* – projevující se silnou nevolností. Úzkost je subjektem převrácena do silné víry, že určitá část jeho těla vůbec nefunguje.⁵⁰

Udržení psychické stability

Jeden z faktorů, který ovlivňuje vývoj bojové situace je umění jedince udržet si psychickou stabilitu. Labilnost a psychická stabilita výrazným způsobem ovlivňují úroveň a kvalitu uvažování daného jedince při vedení střetného boje během konfliktních situací.

Psychická stabilita jedince je narušena zejména jeho vlastními chybami. Mohou se na tom podílet také prostorové podmínky, klimatické podmínky (oslnění sluncem, kluzký terén, déšť, sníh apod.), nebo náhodní diváci, kteří mohou nevhodně komentovat a hodnotit průběh napadení.

Pro psychiku člověka a její stabilitu je nebezpečná rovněž nervozita a to zejména před vyvrcholením boje. Nebezpečí nervozity se zvyšuje zejména ve chvíli, jestliže není vývoj během boje pozitivní. V této situaci je důležité udržet klid, aby bylo možné nepříznivý průběh tohoto boje zvrátit.

Dráždivě mohou působit divocí či zbrklí protivníci, kteří mohou svého soupeře dráždit posměchem, verbálním napadáním či neustálou útočností apod. Rovněž opatrný protivník může působit dráždivě, neboť se nikterak neprojevuje a může podstatným způsobem ovlivnit psychickou stabilitu druhého aktéra střetu.

Zachování psychické stability je poměrně obtížné a složité. Zejména v situacích, kdy se objeví stavy jako je strach či stress, nemůže se napadený ani při jeho silné motivaci adaptovat na nově vzniklou situaci.

Strach jako prožitek daného subjektu, který signalizuje nebezpečí je v podstatě projevem každého lidského organismu, který funguje normálně. Podstatné však je, aby byla tato psychická bariéra v životní praxi cílevědomě potlačena a aby mohli fyzicky napadení jedinci tento stupeň negativní emoce překonat co nejrychleji. Nejběžněji vzniká komplex, který je charakterizován pocitem strachu člověka, který byl fyzicky napaden útočníkem, že danou bojovou situací nezvládne. Obranou může být vyšší

⁵⁰ NOVOTNÝ, F., *Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit?* Praha, 2006, s. 61.

úroveň motivace, vědomí, vlastní psychická stabilita nebo technická a taktická vyspělost oproti danému útočníkovi.

Otázka, týkající se psychické rovnováhy jedince závisí na sebevýchově k vysokým volním a morálním vlastnostem. Nepříjemné představy a zážitky, duševní otřesy, silná citová hnutí, zvýšená psychická zátěž a konfliktní situace dovedou především u disponovaných jedinců významným způsobem zvýšit jejich nervovou aktivitu a tím ovlivnit výsledek konkrétní bojové situace.

4.3 Psychologická podpora ze strany VSČR

Psychologické studie, týkající se post-shooting traumatu se výhradně zaměřují na praktické cíle. Zjištěné poznatky jsou určeny zejména k zdokonalení střelecké přípravy členů vězeňské služby. Hlavní cíl spočívá v prosazení psychologické péče o členy Vězeňské služby, kteří užíli zbraň proti jiné osobě. Psychologická péče se uskutečňuje mimo obvyklé postupy při vyšetřování užití zbraně. Jedná se zejména o soubor opatření, které jsou určeny pro „postižené“ příslušníky Vězeňské služby, a to jak v osobním tak i profesionálním životě. Hlavní smysl spočívá v podpoře daného člena Vězeňské služby, aby se dokázal vyrovnat s přetrvávající krizí, dále mu pomoci v tom, aby pochopil události ještě předtím, než se u něj začnou projevovat znaky nejistoty a pochybnosti o vlastním jednání a napomáhat mu při zpracování celé situace. Další pomoc je založena na poskytování patřičných informací konkrétnímu příslušníkovi vězeňské služby o možných příznacích, jenž se mohou vyskytnout, a to tak, aby je dokázal sám včas identifikovat a říct si o pomoc. Nabízená pomoc se vztahuje také například na dopravení tohoto příslušníka domů nebo na zdravotní vyšetření apod.

Vězeňská služba ČR poskytuje příslušníkům Vězeňské služby určité výhody, např.:

- 6 týdnů dovolené v kalendářním roce,
- příslušník se služebním poměrem v délce trvání alespoň 15 let, má nárok na výsluhový příspěvek,
- příslušník, jehož služební poměr trvá minimálně 15 let, má nárok na ozdravný pobyt v délce 14 kalendářních dní v roce,
- po 6ti letech ve výkonu služby nárok na odchodné,
- možnost využívání sportovního a rehabilitačního zařízení bezpečnostního sboru,

- další výhody plynoucí z kolektivní smlouvy a z prostředků fondu kulturních a sociálních potřeb (interní materiály Vězeňské služby ČR)

5 Použití střelné zbraně u VSČR

5.1 Předpisy

Pokud jde o předpisy vztahující se k užívání střelné zbraně u Vězeňské služby, tak kromě již zmiňované legislativy se jedná o různé předpisy a interní materiály.

V první řadě je třeba zmínit nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 59 o střelecké přípravě ve Vězeňské službě České republiky z roku 2017. Nařízení kromě úvodního ustanovení a výkladu základních pojmů se v § 3 uvádí organizaci střelb ve Vězeňské službě, např. místo konání střelb, datu konání, čas a místo konání střelb, výdejce střeliva, apod.

Dále tento předpis upravuje zabezpečení střelb, zdravotnické zabezpečení střelb, bezpečnostní opatření při střelbách, řídicí střelby, základní povinnosti střelců, základní povinnosti řídicího střelby, velitele skupiny, prohlídku zbraní, bezpečnostní zónu, pohotovostní postoj a výchozí střelecký postoj, řízení činnosti na střelnici, náhodný výstřel, závadu zbraně, zastavení střelby, opakování střelby, hodnocení výsledků střelb, dokumentaci střelb a další.

Přílohy k předpisu obsahují níže uvedené:

- Střelecké techniky pro jednotlivé učební skupiny a další možnosti výcviku,
- Roční nábojová dotace pro jednotlivé učební skupiny a zbraně,
- Kondiční střelecká cvičení,
- Prověřková cvičení

Dalším interním předpisem, který je třeba v souvislosti s touto problematikou zmínit je nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 60, kterým se stanoví rozsah služební a profesní přípravy příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.

V nařízení po prvotním úvodním ustanovení jsou představeny termínované úkoly a organizace služební a profesní přípravy, za kterou odpovídá ředitel odboru vězeňské a justiční stráže a ve věznicích pak jednotliví ředitelů.

Příloha č. 1 tohoto nařízení obsahuje pokyny k organizaci a provádění služební a profesní přípravy ve Vězeňské službě. Příloha č. 2 obsahuje Tematický plán služební a profesní přípravy ve Vězeňské službě, Příloha č. 3 Plán školení a hodnocení služební přípravy na generálním ředitelství a Příloha č. 4 Plán školení a hodnocení služební přípravy ve věznicích.

5.2 Vzdělávání a výcvik

Jakmile jsou splněny veškeré podmínky pro přijetí je daný uchazeč o zaměstnání přijat nejdříve na dobu určitou. Dle ustanovení § 9, 10 a 11 zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů, má služební poměr příslušníka celkem dvě etapy. První etapou je služební poměr, který je sjednán na dobu určitou a to v rozsahu tří let. Každý nově nastupující příslušník je nejprve zařazen do této etapy. Cílem první etapy tj. služebního poměru, který je sjednán na dobu určitou, je ověření způsobilosti daného příslušníka k vykonávání služby. Příslušníci se do druhé etapy, tj. služebního poměru, sjednaného na dobu neurčitou, dostanou až po úspěšném složení jejich služební zkoušky. Účelem této zkoušky je ověření praktické a teoretické způsobilosti k výkonu služby. Tuto zkoušku musí příslušník vykonat ještě před skončením doby určité. V ustanovení § 12 jsou zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, upraveny základní náležitosti pro složení služební zkoušky. Nařízením vlády č. 506/2004 bylo stanoveno ukončení a hodnocení služební zkoušky, její průběh, obsah a způsob přípravy na její složení.

Nařízením gen. ředitele č. 91/2006 o organizaci služební zkoušky ve Vězeňské službě ČR stanovuje, že služební zkoušky ve Vězeňské službě České republiky jsou prováděny a zajišťovány Akademií Vězeňské služby ČR ve Stráži pod Ralskem.

Nově přijatí příslušníci vězeňské služby jsou bezprostředně po jejich přijetí do služebního poměru seznámeni s novým prostředím, ve kterém se rozhodli, že budou pracovat. Tito příslušníci jsou zařazeni do úvodního vstupního vzdělávání a získávají základní informace, týkající se Vězeňské služby ČR. V rámci vstupního vzdělávání se

seznamují jednak se samotnou organizační strukturou, chodem jednotlivých organizačních jednotek a v neposlední řadě i s vybranými předpisy, které jim umožňují získat nezbytnou úroveň teoretických znalostí. Příslušníci jsou v této fázi cíleně řízeni instruktorem – lektorem pro celoživotní vzdělávání či jiným pověřeným pracovníkem. Pro tuto fázi je zpracován jednotný plán, obsahující jednak činnosti, které musí být těmito příslušníky absolvovány a dále pak právní normy, s kterými se musí nově přijatí příslušníci vězeňské služby seznámit. Tato fáze by měla trvat minimálně měsíc a přijetí uchazeče je naplánováno personálním útvarem tak, aby došlo ke splnění veškerých náležitostí a formalit, včetně měsíční doby před nástupem do vstupního kurzu, nezbytné k zorientování se v základní jednotce. V Akademii Vězeňské služby ČR je teoretická příprava realizována celkem ve třech samostatných soustředěních. První ze tří soustředění trvá celkem pět týdnů. Další dvě soustředění pak trvají celkem čtyři týdny. V posledním týdnu na konci třetího soustředění probíhají závěrečné zkoušky.

Výuka během prvního soustředění navazuje na základní informace, které příslušníci získali v období přípravy v jednotlivých organizačních jednotkách. Čím pečlivěji přistupují instruktoři – lektoři k uchazečům, tím lépe mohou pochopit i danou výuku. V počáteční fázi probíhá výuka zejména ve formě praktického nácviku a částečně také z přednášek, týkající se služebních předmětů. Vzhledem ke skutečnosti, že pro výkon služby ve vězeňské službě ČR je potřebné mít základní vojenské vystupování a v současnosti zde není zavedena povinná vojenská služba a nastupují zde i ženy, je během prvního týdne úvodního soustředění tato skutečnost zohledněna.

Jednou z důležitých činností je také manipulace se zbraní, která je během speciální přípravy procvičována a trénována tak, aby jednotliví uchazeči mohli před ukončením jejich prvního soustředění získat osvědčení, týkající se základního výcviku a proškolení se specializací použití střelných zbraní v podmínkách Vězeňské služby ČR a to v souladu s ustanovením § 18 zák. č. 555/1992 Sb.

V průběhu další výuky jsou prohlubovány a upevňovány již získané praktické dovednosti a znalosti a to ve formě různých seminářů, cvičení a opakování. Zajímavostí je také to, že do výuky v druhém soustředění je zařazena také exkurze do konkrétního etopedického zařízení a do Památníku vězeňství v Praze.

Ve třetí fázi nástupního kurzu je poskytován prostor pro upevňování a procvičování získaných praktických dovedností a teoretických poznatků. Výuka v této fázi končí závěrečnou klasifikací z absolvovaných předmětů.

Ve výuce je zahrnuta také praktická příprava, která probíhá v kmenových věznicích. Během této praktické přípravy si příslušník osvojuje poznatky, které získal během teoretické přípravy. Za tuto přípravu zodpovídá instruktor – lektor pro celoživotní vzdělávání či jiný zaměstnanec, který je pověřen. Jednotlivé organizační jednotky společně s Akademií Vězeňské služby ČR vypracovávají plány na dílčí soustředění praktické přípravy. Plány jsou zpracovávány s ohledem na profilaci dané organizační jednotky, popřípadě s ohledem na funkci daného příslušníka (strážný, dozorce). V plánech jsou obsaženy nejen činnosti, ale také místa, kde bude probíhat praktická příprava, způsob hodnocení, minimální délka jednotlivých fází přípravy včetně její posloupnosti. Po absolvování jednotlivých fází praktické přípravy probíhá na základě zpracovaných kritérií hodnocení příslušníků.

Každý z příslušníků Vězeňské služby dostane při jeho nástupu do služebního poměru Záznam o průběhu jeho základní odborné přípravy, který slouží k zaznamenávání výsledků a průběhu praktické přípravy, kterou podstoupil a po ukončení sjednané zkušební doby se zakládá do osobního spisu daného příslušníka. Instruktor – lektor pro celoživotní vzdělávání či jiný zaměstnanec, který je k tomu pověřen, provede na závěr praktické přípravy vyhodnocení jejího průběhu a klasifikuje dosažený výsledek. Cílem propojení praktické a teoretické části spočívá v co nejlepší přípravě pro praktické fungování příslušníka Vězeňské služby.

Závěr základní odborné přípravy příslušníků spočívá v komplexním prověření jejich praktických služebních dovedností a teoretických znalostí formou komisionálních závěrečných zkoušek.

Vzdělávání zaměstnanců ve věznici po absolvování nástupního kurzu a následného výkonu tříleté profesní zkoušky není ukončeno, neboť vězeňství jako takové je velmi dynamický obor, ve kterém jsou využívány nové poznatky nejen z práva, ale i dalších humanitních oborů jako je pedagogika, sociologie či psychologie apod. V roce 1995 byly položeny základy Programu pro celoživotní vzdělávání zaměstnanců vězeňské služby ČR. Celoživotní vzdělávání lze chápat jako cílevědomou, plánovitou a všestrannou kultivaci každého zaměstnance působícího ve Vězeňské službě ČR. Jedná se o neustálé zvyšování jeho morální a vzdělanostní úrovně a je tvořeno celkem osmi stupni.

- a) základní vzdělání ve formě nástupních kurzů a školení pro nové pracovníky,

- b) systematické školení, a to včetně pravidelného přezkušování znalostí, které probíhá v organizačních útvarech Vězeňské služby v rámci programu služební odborné přípravy, a to ve formě řízeného samostudia, zvyšování fyzické kondice a dovedností v sebeobraně,
- c) studium na civilních středních školách
- d) studium na vysokých školách a postgraduální studium
- e) systém rozšiřovacích a specializačních kurzů - podle katalogu funkcí ve Vězeňské službě,
- f) působení pracovníků Vězeňské služby na středních a vysokých školách – přednášková, konzultační a publikační činnost, vedení bakalářských a diplomových prací, aj.
- g) vzdělávání managementu Vězeňské služby.

Tematický plán služební a profesní přípravy ve Vězeňské službě:

A. Služební příprava:

Téma S 1: Střelecká příprava a ostré školní střelby

Téma S 2: Tělesná příprava

Téma S 3: Sebeobrana a použití donucovacích prostředků

Téma S 4: Taktika a provedení služebního zákroku pod jednotným velením

Téma S 5: Znalosti právních a vnitřních předpisů upravujících výkon služby

Téma S 6: Činnost vrchního inspektora strážní služby při řešení zadané modelové situace–mimořádné události nebo vyhlášeného stupně krizového stavu

Téma S 7: Taktika a provedení eskort nebezpečných osob

Téma S 8: Pořadová příprava

B. Profesní příprava:

Téma P 1: Bezpečnost práce

Téma P 2: Protipožární příprava

Téma P 3: Zdravotnická příprava

Téma P 4: Psychologické služby, profesní etika

Téma P 5: Znalosti právních a vnitřních předpisů upravujících výkon práce

Téma P 6: Problematika organizovaného zločinu, ochrany informací, zajištění místa trestného činu a posilování právního vědomí (korupce, nedovolené styky)

Téma P 7: Drogová problematika

Téma P 8: Povinnosti zaměstnance při realizaci plánu vyrozumění a svozu zaměstnanců, řešení mimořádných událostí, vyhlášení krizových stavů a činnost krizového štábu

Téma P 9: Vzdělávání v oblastech ochrany životního prostředí

Téma P 10: Problematika extremismu a terorismu

Tělesná příprava

Pokud jde o rozsah tělesné přípravy, tak každý příslušník ji musí splnit podle toho, do které učební skupiny je zařazen. Tuto skupinu stanoví generální ředitel, ředitel věznice a ředitel Akademie ve svém ročním plánu.

Tělesná příprava se skládá především z přípravy a tréninku disciplín, kterou jsou součástí testů tělesné zdatnosti pro ověření fyzické způsobilosti pro výkon služebního místa. Cílem tělesné přípravy je napomáhat rozvoji a udržování tělesné zdatnosti příslušníků.

Pokud jde o sebeobranu a použití donucovacích prostředků, tak tohoto výcviku se příslušníci Vězeňské služby účastní v rozsahu stanoveném ročním plánem pro jednotlivé učební skupiny. Témata sebeobraných technik a použití donucovacích prostředků zahrnují pro přezkoušení např. obranu proti strkání a držení, obranu proti úderům a kopům, obranu proti útokům bodno-sečnou zbraní, zákrok proti pasivnímu odporu, odvedení pachatele, znehybnění pachatele, apod.

Střelecká příprava a ostré školní střelby

Před samotnými ostrými střelbami je nejprve realizována teoretická příprava (nauka o zbraní, výuka teorie střelby. Nově přijatí příslušníci Vězeňské služby zahajují výcvik střelecké přípravy v Akademii. Pokud jde o výcvik příslušníků určených pro provádění eskort nebezpečných osob, musí tento výcvik probíhat s výstrojí, kterou používají příslušníci při těchto eskortách. Střelbu z expanzní zbraně provádějí pouze příslušníci, které budou prokazatelně proškolení zástupcem pro služební přípravu nebo řídícím střelby.

Ostré školní střelby se provádějí v pracovním či služebním stejnokroji nebo v jednodílné kombinéze.

Akademie provádí výcvik dle učebních osnov a pomůcek, které jsou zpracovány dle platného nařízení generálního ředitele o střelecké přípravě se zaměřením na vytvoření a upevnění základních střeleckých technik.

6 Výzkum v oblasti výkonu služby

6.1 Specifikace provedeného výzkumu

Provedený výzkum prostřednictvím dotazníkového šetření mezi příslušníky Vězeňské služby České republiky v rámci Vázební věznice v Českých Budějovicích byl proveden distribucí dotazníků mezi příslušníky. Po ukončení dotazníkového šetření a následném vyhodnocení získaných informací provedl autor bakalářské práce za využití MS WORD vyjádření ve zmíněných tabulkách.

Tento výzkum autor práce podložil o tyto 4 pracovní hypotézy:

- **Hypotéza č. 1** – Výcvik střelecké přípravy je na takové úrovni, která zaručuje příslušníkům získání dostatečných schopností v oblasti použití střelné zbraně a není zapotřebí obsah střelecké přípravy měnit
- **Hypotéza č. 2** – Střelecké schopnosti příslušníků získané při výcviku jsou dostatečné pro výkon jejich povolání
- **Hypotéza č. 3** – Střelné zbraně Vězeňské služby jsou stále schopné výkonu služby a jejich funkčnost je na dobré úrovni. Problém může nastat v typu přiděleného služebního pouzdra.
- **Hypotéza č. 4** – Nedostatek psychologické podpory před použitím střelné zbraně může u příslušníků vyvolat nejistotu, zda mají střelnou zbraň použít

6.2 Složení dotazníku

Jako metoda pro zjištění potřebných poznatků pro vyhodnocení stanovených hypotéz byl použit dotazník se stupnicí dle Likertovy škály.

6.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Výsledky provedeného šetření jsou znázorněny v tabulkách, dále jsou pro lepší přehlednost udávány v procentech. Autor bakalářské práce se zde prostřednictvím dotazníku věnuje povědomí a schopnostem dotazovaných respondentů ve Vazební věznici v Českých Budějovicích. Na závěr budou zde vyhodnoceny hlavní a vedlejší cíle bakalářské práce s potvrzením či vyvrácením stanovených hypotéz.

Otázka č. 1: Náročnost střelecké přípravy u VSČR je na odpovídající úrovni?

Autor práce se zde respondentů ptá, jestli jsou přesvědčeni, že obsah nařízení generálního ředitele o střelecké přípravě je na takové úrovni, která dokáže příslušníky připravit na nejnáročnější situace jejich služby. Je zde kladena otázka na jejich posouzení, zda na tuto část výcviku je kladen až příliš velký důraz nebo naopak je zde přípravě na použití střelné zbraně věnován malý zřetel. U této otázky je názor dotazovaných příslušníků je skoro z 80% nakloněn k postoji, že náročnost střelecké přípravy je na odpovídající úrovni. Zhruba 10% z nich je přesvědčeno, že na náročnosti střelecké přípravy je zapotřebí něco změnit a zbytek dotazovaných shodným výsledkem buď nesouhlasí, a nebo nedokáže posoudit.

Tabulka 1: Náročnost střelecké přípravy u VSČR je na odpovídající úrovni?⁵¹

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	15	15	4	2	2	38
Relativní četnost v %	39,47%	39,47%	10,53%	5,26%	5,26%	100%

⁵¹Vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 2: Rozsah střelecké přípravy a nábojová dotace je na odpovídající úrovni?

Tato otázka navazuje na otázku č. 1. Zde je kladen dotaz na konkrétnější oblast střelecké přípravy a tou je právě rozsah výcvikových bloků. Pokud jde o druhou část otázky týkající se nábojové dotace, autor touto otázkou úmyslně naráží na všeobecně známý fakt, že v rámci úspor státního rozpočtu byly provedeny opatření na snížení vystřelených nábojů při výcviku a následným mediálním diskuzím, že počet přidělených nábojů pro výcvik příslušníků je nedostatečný. Na otázku ohledně rozsahu střelby a nábojové dotace větší část respondentů odpovědělo, že jednoznačně souhlasí, že je vše na odpovídající úrovni. Ovšem nelze v tabulce přehlednout, že poměrně stejné procento uvedlo mírný nesouhlas. Z tohoto výsledku tudíž nelze udělat jednoznačný závěr, který by položenou otázku jednoznačně potvrdil či vyvrátil.

Tabulka 2: Rozsah střelecké přípravy a nábojová dotace je na odpovídající úrovni?⁵²

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	16	5	14	3	0	38
Relativní četnost v %	42,11%	13,16%	36,84%	7,89%	0,00%	100%

Otázka č.3: Jste pro zpřísnění a zvýšení nároků na příslušníky VSČR v oblasti střelecké přípravy?

Autor se touto otázkou dotazuje příslušníků, jestli by byli ochotni v rámci služby dobrovolně zvýšit nároky na svou osobu a tím eventuálně přispět ke svému osobnímu i duševnímu rozvoji týkající se použití střelné zbraně v praxi. Zhruba tři čtvrtiny příslušníků je přesvědčeno, že zvyšování nároků na jejich osobu by se již nemělo stupňovat a současné nároky považují za odpovídající.

⁵² Vlastní zpracování, 2018

Tabulka 3: Jste pro zpřísnění a zvýšení nároků na příslušníky VSČR v oblasti střelecké přípravy?⁵³

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	4	5	21	7	1	38
Relativní četnost v %	10,53%	13,16%	55,26%	18,42%	2,63%	100%

Otázka č. 4: Své osobní znalosti v oblasti rozborky, sborky a bezpečné manipulace se zbraní považujete za odpovídající?

Tímto dotazem chtěl autor přimět respondenty, aby se zamysleli nad svými teoretickými znalostmi v rámci svých přidělených služebních zbraní. Chtěl zjistit, jestli příslušníci věnují dostatečnou pozornost při přednáškách, které jsou zaměřeny především na znalosti technicko – taktických dat o služebních zbraních. Skoro 82 procent příslušníků hodnotících otázku č. 4 považuje své schopnosti v oblastech rozborky, sborky a bezpečné manipulace se služební zbraní na vysoké úrovni. Lze se tedy domnívat, že v tomto oboru je většina příslušníků schopna si poradit bez jakýchkoliv problémů.

⁵³ Vlastní zpracování, 2018

Tabulka 4: Své osobní znalosti v oblasti rozborky, sborky a bezpečné manipulace se zbraní považujete za odpovídající?⁵⁴

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	16	15	7	0	0	38
Relativní četnost v %	42,11%	39,47%	18,42%	0,00%	0,00%	100%

Otázka č. 5: Své osobní schopnosti v oblasti praktické či obranné střelby považujete za odpovídající?

Zde je kladen dotaz na to, aby respondenti zvážili své praktické schopnosti, které v rámci svého působení u Vězeňské služby ČR nasbírali. Cílem této otázky je posoudit, jestli při ostrých školních střelbách se jejich schopnosti dostaly na úroveň, při které jsou přesvědčeni, že by jejich použití střelné zbraně bylo dostačující a v souladu se zákonem. Na otázku, která spíše směřuje k příslušníkům, kteří se věnují střelbě i nad rámec svých služebních povinností, větší procento potvrdilo své přesvědčení o tom, že je méně schopno se aktivně bránit střelnou zbraní. Nelze však v tabulce přehlédnout číslo přesahující 30 procent pozitivně smýšlejících respondentů. Ti jsou přesvědčeni, že své služební zbraně ovládají a svým výcvikem se dostali na úroveň, při které by jejich použití střelné zbraně odpovídalo normám efektivní obranné střelby.

⁵⁴ Vlastní zpracování, 2018

Tabulka 5: *Své osobní schopnosti v oblasti praktické či obranné střelby považujete za odpovídající?*⁵⁵

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	6	7	15	10	0	38
Relativní četnost v %	15,79%	18,42%	39,47%	26,32%	0,00%	100%

Otázka č. 6: Při provádění ostrých školních střelb nemáte s ovládním přidělené služební zbraně potíže a střelecká cvičení zvládáte plnit bez napomínání řídicího střelby?

Autor práce se otázkou č. 6 dotazuje, jak příslušníci zvládají závěrečnou část střelecké přípravy a svými odpověďmi zde definitivně potvrdili nebo vyvrátili skutečnost, s jakým výsledkem si dovedou poradit v situaci při které musí využít všechny získané informace pro úspěšné plnění střeleckého přezkoušení a tím zároveň prokázali, že mohou pokračovat ve svém působení u Vězeňské služby ČR. V oblasti střeleckých dovedností a ovládním přidělených zbraní většina příslušníků ohodnotila své schopnosti na úroveň, která je pro splnění střeleckých cvičení na vysoké úrovni. Jen nepatrné procento z nich si myslí, že mají při ostrých školních střelbách menší rezervy. Zde je drtivá většina přesvědčena, že při ostrých školních střelbách mají střeleckou situaci i služební zbraň vždy pod kontrolou a dle výsledku dotazníku by se dal udělat závěr, že s ostrými školními střelbami až na nepatrné procento nemají příslušníci Vězeňské služby ČR problémy.

⁵⁵ Vlastní zpracování, 2018

Tabulka 6: Při provádění ostrých školních střelb nemáte s ovládním přidělené služební zbraně potíže a střelecká cvičení zvládáte plnit bez napominání řídicího střelby?⁵⁶

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	18	15	5	0	0	38
Relativní četnost v %	47,37%	39,47%	13,16%	0,00%	0,00%	100%

Otázka č. 7: Přidělené služební zbraně jsou spolehlivé?

Další soubor otázek položených příslušníkům se týkal především přidělené výzbroje a výstroje. Konkrétně otázka č. 7 se zabývá výzbrojí. Je předpoklad, že při odpovědi na tuto otázku příslušníci hodnotili především služební zbraň ČZ 75. Hlavním důvodem je ten, že s touto zbraní přijdou při výkonu svých služebních povinností do styku nejčastěji. Autor práce chtěl tímto dotazem získat poznatek pro svou hypotézu, zda není nejvyšší čas na obměnu služebních zbraní a zda je pravděpodobnost, že by zbraně v případě jejich použití při tzv. ostré akci mohly selhat. Dotazem bylo zjištěno, že příslušníci jsou přesvědčeni, že jejich služební zbraň je i přes dlouhá léta ve službě stále na úrovni, která se jim zdá přijatelná pro výkon jejich povolání. V této otázce se respondenti velice odlišili od názoru autora práce, který je přesvědčen, že přidělené služební zbraně mají při ostrých školních střelbách nemalé potíže.

⁵⁶ Vlastní zpracování, 2018

Tabulka 7: Přidělené služební zbraně jsou spolehlivé?⁵⁷

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	7	17	8	4	2	38
Relativní četnost v %	18,42%	44,74%	21,05%	10,53%	5,26%	100%

Otázka č. 8: Přidělená služební zbraň mi vyhovuje?

Touto otázkou byl vznesen dotaz na vlastnosti přidělených zbraní. Zbraně jsou totiž vyráběny sériově. To znamená, že každý vyrobený kus je stejný. Tento fakt ovšem nelze předpokládat u příslušníků a tudíž může nastat situace, že přidělená zbraň vyhovuje třeba pěti z deseti příslušníků. Je to logické, protože každý člověk má jiné fyzické předpoklady. Někomu se zbraň může zdát například příliš velká či příliš těžká. Jiný příslušník by naopak uvítal robustnější vlastnosti či jinou ráži. Většina dotazovaných je se svým přiděleným typem služební zbraně spokojena, tudíž lze dospět k závěru, že příslušníci se během výcviku a služby dokázali se svojí zbraní sžít a přizpůsobit se jejím parametrům.

Tabulka 8: Přidělená služební zbraň mi vyhovuje?⁵⁸

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	15	18	4	1	0	38
Relativní četnost v %	39,47%	47,37%	10,53%	2,63%	0,00%	100%

⁵⁷ Vlastní zpracování, 2018

⁵⁸ Vlastní zpracování, 2018

Otázka č. 9: Služební pouzdro je pohodlné na nošení a snadno se z něj tasí?

Autor práce chtěl do dotazníku vložit alespoň jednu otázku, v níž by bylo zhodnocená podstatná výstrojní součástka, která přímo souvisí s rychlým a efektivním použitím střelné zbraně. Autora k tomu vedla nepříliš dobrá osobní zkušenost s přiděleným služebním pouzdrům a chtěl tak dotazem zjistit, jestli není sám, kdo měl s již zmíněnou výstrojní součástí problémy. Není žádným tajemstvím, že velké procento příslušníků bezpečnostních sborů raději investuje vlastní finanční prostředky na nákup vlastních pouzder. Tudíž se zde taková otázka přímo nabízí, aby bylo možné posoudit, zda se toto děje i u Vězeňské služby ČR. Tabulka č. 9 jednoznačně vyjadřuje, že drtivé procento respondentů je se svým nafasovaným pouzdrům velice nespokojeno. Tudíž se nabízí otázka, zda není největší čas na obměnu služebních pouzder za pouzdra taková, která by byla pro práci příslušníka více komfortnější a pro případ použití střelné zbraně funkčnější než pouzdra erární.

Tabulka 9: Služební pouzdro je pohodlné na nošení a snadno se z něj tasí?⁵⁹

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	0	3	18	17	0	38
Relativní četnost v %	0,00%	7,89%	47,37%	44,74%	0,00%	100%

Otázka č. 10: Uvítali byste psychologickou podporu ať už před použitím a po použití střelné zbraně?

Poslední soubor otázek je věnován psychologickým aspektům. Tímto dotazem je myšleno, zda by příslušníci ať už v rámci celoživotního vzdělávání nebo v rámci akreditovaných psychologů ve svých kmenových věznicích měli zájem o psychologickou podporu ze strany svého zaměstnavatele nebo jestli si myslí, že by

⁵⁹ Vlastní zpracování, 2018

tato podpora pro ně byla zbytečností a raději se psychologickým aspektům nevěnovali. Dle výsledků odpovědí na otázku č. 10 je zřejmé, že zhruba 68 procent dotazovaných by uvítalo psychologickou podporu ať už před eventuálním použitím nebo skutečném použití střelné zbraně. Minimální procento příslušníků je přesvědčeno, že psychologická podpora ze strany psychologa je zbytečností. Nelze přehlédnout výsledek skoro 26 procent, který vyjadřuje, že příslušníci nedokážou posoudit, zda by psychologickou podporu uvítali, či nikoliv.

Tabulka 10: Uvítali byste psychologickou podporu ať už před použitím a po použití střelné zbraně?⁶⁰

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	11	15	1	1	10	38
Relativní četnost v %	28,95%	39,47%	2,63%	2,63%	26,32%	100%

Otázka č. 11: Domníváte se, že byste byli duševně schopni zabít člověka?

Tímto dotazem chtěl autor práce zjistit, zda si příslušníci Vězeňské služby ČR uvědomují, že použití střelné zbraně neobnáší jen stisknutí jazýčku spouště, ale také rozvíjející se pocit v člověku, že připravil o život jinou osobu. Proto se dotázal, jestli jsou přesvědčeni, že by v klíčovém okamžiku neselhali a v rámci své pravomoci stanovené zákonem střelnou zbraň použili i s následkem smrti osoby proti které byli nuceni zakročit. Zhruba 42 procent respondentů si myslí, že by v klíčové situaci použití střelné zbraně zaváhalo a spíše se střelbě vyhnuli. Menší procento z nich je přesvědčeno, že by s použitím střelné zbraně nemělo problém i za cenu usmrcení osoby, proti které byli nuceni zakročit. Lehce nad 18 procent dotazovaných počítá s možností, že by zbraň ve vypjaté situaci zřejmě použilo. Skoro 26 procent příslušníků neví jak by se v takové situaci zachovalo. Toto nemalé procento lze přičítat tomu, že předem

⁶⁰ Vlastní zpracování, 2018

málokdo ví, jak by ve stresu reagoval, a nebo nad použitím střelné zbraně nikdy neuvažoval.

Tabulka 11: Domníváte se, že byste byli duševně schopni zabít člověka?⁶¹

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	5	7	16	0	10	38
Relativní četnost v %	13,16%	18,42%	42,11%	0,00%	26,32%	100%

Otázka č. 12: Máte obavy z následků použití střelné zbraně a následného vyšetřování?

Ze sdělovacích prostředků je známé, že využití institutu nutné obrany nemusí být vždy tak jednoznačné a je nutné, aby Policie ČR prokázala, zda byla nutná obrana přiměřena povaze a nebezpečnosti protiprávního jednání. Stejnému postupu vyšetřování jsou vystaveni i příslušníci Vězeňské služby ČR pokud při plnění služebních povinností použijí střelnou zbraň. Proto bylo úmyslem otázky se dotázat, jak moc jsou příslušníci zastrašeni faktem, že by při použití střelné zbraně pochybili a mohli být tak za tuto skutečnost trestně stíháni. V tabulce je znázorněno drtivé procento dotazovaných, kteří mají obavy z následků a vyšetřování. Lze tedy předpokládat, že by po použití střelné zbraně byli naplněni strachem o výsledném verdiktu, zda jejich použití střelné zbraně bylo adekvátní a v souladu se zákonem.

⁶¹ Vlastní zpracování, 2018

Tabulka 12: Máte obavy z následků použití střelné zbraně a následného vyšetřování?⁶²

	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím	Nevím	
Absolutní četnost	17	14	1	0	6	38
Relativní četnost v %	44,74%	36,84%	2,63%	0,00%	15,79%	100%

6.4 Zhodnocení stanovených hypotéz

Z tabulek č. 1, 2 a 3 je patrné, že dle názoru dotazovaných příslušníků je výcvik střelecké přípravy ve Vazební věznici v Českých Budějovicích na takové úrovni, která zaručuje získání dostatečných schopností pro výkon služby a není tedy zapotřebí výraznějších změn. Autorova hypotéza č. 1 se tedy potvrdila.

Z uvedených výsledků tabulek č. 4, 5 a 6 je patrné, že příslušníci mají velmi dobré znalosti týkající se technicko – taktických dat i bezpečného ovládní přídělené služební zbraně. Dále bylo dotazníkovým šetřením zjištěno, že velké procento příslušníků dosahuje při ostrých školních střelbách výsledků, nutných pro splnění střeleckého přezkoušení i bez nutnosti zásahu instruktora. Zároveň byl získán poznatek, který vyjadřuje poměrně vysoké procento příslušníků, kteří své schopnosti v oblasti obranné a praktické střelby považují za spíše neodpovídající. Z tohoto poznatku je zřejmé, že ačkoliv mají příslušníci velmi dobré znalosti v oblasti teorie o služební zbraně a s ostrými školními střelbami také nemají problém, přesto nepovažují své schopnosti v oblasti obranné a praktické střelby za dostatečné. Toto zjištění si autor vysvětluje skutečností, že nábojová střelecká dotace je na nízké úrovni a příslušníkům tedy chybí více prostoru pro získání praxe. Autorova hypotéza č. 2 byla v tomto případě ze dvou třetin potvrzena.

⁶² Vlastní zpracování, 2018

Tabulky č. 7, 8 a 9 přinesly poznatky, že přidělené služební zbraně jsou i přes náročné podmínky služby dostatečné pro výkon povolání a není tedy zapotřebí jejich nutná obměna, co se z hlediska spolehlivosti týče. Tabulka č. 8 jasně vykazuje znaky, při kterých je patrná spokojenost příslušníků s typem přidělené služební zbraně. Ovšem tabulka č. 9 jasně prokázala nespokojenost příslušníků s přiděleným typem služebního pouzdra. Z těchto informací lze vyvodit závěr, že přidělené služební zbraně jsou spolehlivé, příslušníkům vyhovují jejich vlastnosti, ale největší slabinu spatřují v oblasti zvoleného typu pouzdra, které jim bylo přiděleno. Autorova hypotéza č. 3 se potvrdila.

Z posledních třech tabulek č. 10, 11 a 12 vyplývá, že příslušníci se obávají situace, kdy by byli nuceni střelnou zbraň použít. Tabulka č. 10 vykazuje nemalé procento příslušníků, kteří by uvítali větší psychologickou podporu před, a nebo po použití střelné zbraně. Zároveň je v tabulce zmíněno skoro 27 procent respondentů, kteří na otázku nedokážou odpovědět. V tabulce č. 11 bylo zjištěno, že zhruba 42 procent dotázaných by mělo se zastřelením člověka problémy a tabulka č. 12 jasně dokázala, že velké procento dotazovaných má obavy z následného vyšetřování, zda jejich použití střelné zbraně bylo v souladu se zákonem. Autor bakalářské práce je přesvědčen, že je zapotřebí zvýšit psychologickou podporu příslušníků již před použitím střelné zbraně a tím se potvrzuje jeho hypotéza č. 4.

Závěr

Autor bakalářské práce chtěl jejím obsahem poukázat na komplikovaný výkon služby příslušníků Vězeňské služby České republiky ve Vazební věznici v Českých Budějovicích. Chtěl především zmínit riziko, které toto povolání přináší. Jedná se o riziko, při kterém především příslušníci eskort nastavují vlastní život a zdraví v zájmu výkonu služby. Jelikož autor se na těchto eskortách v rámci svého služebního zařazení podílí a zároveň se ve svém volném čase věnuje střelným zbraním a účastní se i střeleckých soutěží, rozhodl se zpracovat bakalářskou práci, která by se zabývala použitím střelné zbraně v rámci výkonu služby příslušníka Vězeňské služby České republiky.

Během svého působení ve Vazební věznici České Budějovice autor získal mnoho poznatků pro psaní této bakalářské práce, ale zároveň ho výkon služby donutil položit si pár otázek, na které by rád znal odpověď. Tyto otázky byly zde vyjádřeny formou hypotéz, se kterými se autor ztotožňuje a zajímalo ho, jestli jeho názor sdílí i ostatní kolegové z výše zmíněné Vazební věznice. Proto se rozhodl stanovit si cíle, kterými chce dosáhnout výsledku. Prvním cílem bylo podrobné nastudování souvisejících materiálů v oblasti práva a psychologie, aby poté bylo možné v bakalářské práci publikovat základní definice týkající se právních a psychologických aspektů použití střelné zbraně. Tím bylo započteno zpracování teoretické části bakalářské práce. Zpracování této části probíhalo díky snadno dostupným materiálům a díky metodickému vedení vedoucího bakalářské práce bez větších obtíží. Dalším cílem bylo zjištění, jestli jsou příslušníci Vazební věznice dobře připraveni na možné použití střelné zbraně v rámci výkonu jejich služebních povinností. Proto autor bakalářské práce sestavil soubor otázek, na které jeho kolegové anonymně odpovídali. Prostřednictvím dotazníkového šetření byly zajištěny důležité podklady pro následné statistické zpracování a pro interpretaci získaných výsledků. Díky tomuto šetření byla zjištěna skutečnost, že názor příslušníků sloužících v přímém výkonu služby se příliš neliší od přesvědčení autora, které měl již před napsáním této bakalářské práce.

Důležitým zjištěním v rámci dotazníkového šetření je absolutně nevyhovující typ služebních pouzder. Zde je autor spolu s většinou respondentů přesvědčen, že pro výkon služby je nutné zvolit jiný typ služebního pouzdra. Pro výběr vhodného pouzdra autor doporučuje větší sběr informací a poznatků od příslušníků v přímém výkonu služby. Jako vhodné pouzdro dle svých zkušeností doporučuje model s tzv. ukazováčkovou pojistkou, které osobně používá na střeleckých soutěžích při kterých je rychlost vytasení důležitou veličinou pro dobrý výsledek.

Dle vlastních zkušeností autora a na základě provedeného dotazníkového šetření je nutné věnovat se i nadále rozvoji střelecké přípravy. Zejména autor považuje za nezbytné změnit obsah střeleckých cvičení. Doporučuje například více se zaměřit na výcvik obranné střelby, která se svou charakteristikou velmi podobá situacím, které mohou nastat při výkonu služby. Pro provádění těchto výcviků je dále nezbytnou součástí odpovídající zázemí. Z tohoto důvodu je nutné postavit střelnici, která by byla plně v užívání Vězeňské služby České republiky nebo případně v součinnosti i s jiným bezpečnostním sborem. Vybavení by mělo obsahovat pohyblivé terče, možnost nácviku střelby z jedoucího vozidla, či prostřednictvím většího počtu zástěn simulovat prostředí, ve kterých je riziko použití střelné zbraně nejpravděpodobnější. Jako další potřebnou změnu pro rozvoj střeleckých dovedností je zapotřebí navýšení nábojové dotace, která je nezbytná pro častější nácviky těchto situací a zároveň nutná pro zdokonalování schopností příslušníků. Jako aspekt, který u příslušníků Vězeňské služby České republiky chybí jsou prostředky psychologické podpory příslušníků před použitím střelné zbraně. Této problematice by měla být věnována větší pozornost. Psychologická podpora by měla probíhat již v období, kdy jsou příslušníci vysláni na kurz základní odborné přípravy. Zde mají totiž na výcvik nejvíc časové dotace, proto je nutné ji plně využít pro rozvoj osobnosti člověka ve zmiňované problematice. S tím zároveň souvisí a navýšení počtu psychologů, specializujících se pro danou oblast. Podle názoru autora totiž nedostatečně psychicky připravený příslušník může v rozhodujícím okamžiku selhat a toto jeho selhání může ohrozit životy nejen těch, které má chránit, ale i to nejcennější co má a to jest jeho vlastní život.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARTUŇKOVÁ, S. *Stres a jeho mechanismy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2010. 138 s. ISBN 978-80-2461-874-6.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 320 s. ISBN 978-80-7380-581-4.
3. HARTL, P. HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2015. 774 s. ISBN 978-80-262-0873-0.
4. JELÍNEK, J., BERAN, K., HASCH, K. et. al. *Trestní právo hmotné* 1. vyd. Praha: LEGES, 2009. 316 s. ISBN 978-80-86432-35-1.
5. JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-808-7576-649.
6. KEBZA, V., ŠOLCOVÁ, I. *Syndrom vyhoření*. 2. vyd. Praha: SZÚ, 2003. ISBN 80-7071-231-7.
7. KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládat stres*. Praha: Grada, 1994. 192 s. ISBN 80-7169-121-6.
8. KOLEKTIV AUTORŮ. *Ruční zbraně AČR*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 978-80-7278-388-5.
9. MAYEROVÁ, M. *Stres, motivace a výkonnost*. Praha: Grada, 1997. 136 s. ISBN 80-7169-425-8.
10. NOVOTNÝ F. HRUŠKA J. KOLOUCH J. et. al. *Praktikum Trestní právo hmotné*. 1 vyd. Plzeň. Nakladatelství ALEŠ ČENĚK s.r.o., 2005. 216 s. ISBN 80-86898-39-3.
11. NOVOTNÝ, F., *Právo na sebeobranu. Jak se smíme bránit?* 1. vyd. Praha: Lexik Nexis CZ, 2006. 114 s. ISBN 80-86920-10-0.
12. NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk. 2010. 393 s. ISBN 978-80-7380-291-2.
13. ZACHAROVÁ, E., HERMANOVÁ, M., ŠRÁMKOVÁ, J. *Zdravotnická psychologie – teorie a praktická cvičení*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. 232 s. ISBN 978-80-247-2068-5.
14. PAULÍK, K. *Psychologie lidské odolnosti*. 1. vydání. Praha: Grada, 2017. 368 s. ISBN 978-80-247-5646-2.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO, zákon č. 273/2008 Sb. o policii, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2008,
2. ČESKO, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2009,
3. ČESKO, zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2002,
4. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO), zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. In *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní Republiky*, 1992,
5. ČESKO, zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In *Sbírka zákonů České republiky*, 2003,

Elektronické zdroje

1. *O nás. Základní informace*[online]. Vězeňská služba České republiky, 2018 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://vscr.cz/o-nas/zakladni-informace/>>.
2. *Podmínky pro přijetí do služebního poměru* [online]. Vězeňská služba České republiky, 2018 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z WWW: <<http://vscr.cz/uplatneni-ve-vs/sluzebni-pomer-k-vezenske-sluzby-ceske-republiky/httpvscr-czuplatneni-ve-vssluzebni-pomer-k-vezenske-sluzby-ceske-republikypodminky-pro-prijeti-do-sluzebniho-pomeru/>>.
3. *CZ SCORPION EVO 3 A1 – samopal pro 21 století* [online]. Česká zbrojovka 2015 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z WWW: <<https://www.czub.cz/cz/blog/2015/12/03/cz-scorpion-evo-3-a1-samopal-pro-21-stoleti/>>.
4. *SA VZ 58* [online]. [cit. 2018-02-27] Dostupné z WWW: <<http://www.sa58.cz/sa-vz-58/>>.

Judikatura

1. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7.5.2008, čj. 1 As 35/2008 - 51, č. 1898/2009 Sb. NSS, www.nssoud.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1: Náročnost střelecké přípravy u VSČR je na odpovídající úrovni?	47
Tabulka 2: Rozsah střelecké přípravy a nábojová dotace je na odpovídající úrovni?	48
Tabulka 3: Jste pro zpřísnění a zvýšení nároků na příslušníky VSČR v oblasti střelecké přípravy?	49
Tabulka 4: Své osobní znalosti v oblasti rozborky, sborky a bezpečné manipulace se zbraní považujete za odpovídající?	50
Tabulka 5: Své osobní schopnosti v oblasti praktické či obranné střelby považujete za odpovídající?	51
Tabulka 6: Při provádění ostrých školních střelb nemáte s ovládním přidělené služební zbraně potíže a střelecká cvičení zvládáte plnit bez napomínání řídicího střelby?	52
Tabulka 7: Přidělené služební zbraně jsou spolehlivé?	53
Tabulka 8: Přidělená služební zbraň mi vyhovuje?	53
Tabulka 9: Služební pouzdro je pohodlné na nošení a snadno se z něj tasí?	54
Tabulka 10: Uvítali byste psychologickou podporu ať už před použitím a po použití střelné zbraně?	55
Tabulka 11: Domníváte se, že byste byli duševně schopni zabít člověka?	56
Tabulka 12: Máte obavy z následků použití střelné zbraně a následného vyšetřování?	57

Přílohy

Příloha I: Dotazník

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

jmenuji se Jiří Kubík a pracuji zde ve Vazební věznici v Českých Budějovicích jako strážný - řidič na oddělení Vězeňské stráže. Již třetím rokem studuji obor Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě na VŠERS v Českých Budějovicích. Jako téma své bakalářské práce jsem zvolil „*Právní a psychologické aspekty použití střelné zbraně u příslušníků Vězeňské služby ČR*“. Na základě výše uvedených skutečností bych vás chtěl požádat o vyplnění dotazníku, který je zcela anonymní, vámi poskytnuté údaje budou použity jen pro zpracování předmětné bakalářské práce. Dotazník tvoří soubor vlastních otázek, u kterých vybranou odpověď vždy zakroužkujte. Na závěr vám chci poděkovat za vaši ochotu a hlavně čas, který budete věnovat jeho zpracování.

1. Náročnost střelecké přípravy u VSČR je na odpovídající úrovni?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

2. Rozsah střelecké přípravy a nábojová dotace je na odpovídající úrovni?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

3. Jste pro zpřísnění a zvýšení nároků na příslušníky VSČR v oblasti střelecké přípravy?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

- 4. Své osobní znalosti v oblasti rozborky, sborky a bezpečné manipulace se zbraní považujete za odpovídající?**
- a) Souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Spíše nesouhlasím
 - d) Nesouhlasím
 - e) Nevím
- 5. Své osobní schopnosti v oblasti praktické či obranné střelby považujete za odpovídající?**
- a) Souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Spíše nesouhlasím
 - d) Nesouhlasím
 - e) Nevím
- 6. Při provádění ostrých školních střelb nemáte s ovládním přidělené služební zbraně potíže a střelecká cvičení zvládáte plnit bez napomínání řídicího střelby?**
- a) Souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Spíše nesouhlasím
 - d) Nesouhlasím
 - e) Nevím
- 7. Přidělené služební zbraně jsou spolehlivé?**
- a) Souhlasím
 - b) Spíše souhlasím
 - c) Spíše nesouhlasím
 - d) Nesouhlasím
 - e) Nevím

8. Přidělená služební zbraň mi vyhovuje?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

9. Služební pouzdro je pohodlné na nošení a snadno se z něj tasí?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

10. Uvítali byste psychologickou podporu ať už před použitím a po použití střelné zbraně?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

11. Domníváte se, že byste byli duševně schopni zabít člověka?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím

12. Máte obavy z následků použití střelné zbraně a následného vyšetřování?

- a) Souhlasím
- b) Spíše souhlasím
- c) Spíše nesouhlasím
- d) Nesouhlasím
- e) Nevím